Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 8 АВГУСТ, 1981 ШУ. ● № 95 (6385). ● Мах 2 кап.

ХIАРА ДИЙНАХЬА ХЬАДЕР ДУККАГIА ХИЛИЙТА!

ШОАЙ ДЕША ДАЙ БА

Хьайбай продукци дуккагIа яккхара республика къахьегамхошта юкъе яьржача социалистически яхье хадданза дика толамаш доахаш къахьег Назрановски района «40 лет Октября» совхоза хьайбаш лелавдераша.

Укх шера ворхI бетта планах дIалла эзар 840 тонн йолаш пачхьалкхенна дIаеннай 893 тонн шура. ХIаьта дулх дIаденнад 245 тонн. Из 105 тонн планал совгIа да.

Соахкарчул дукха а дукхагIа я укх шера ворхI бетта совхоза къахьегамхоша хьайбашкера хьайоакхха продукци а. ДIадахача шера цу юкъа хIара Iаттагара 1460 килограмм шура яьккхаяле укх шера яьккхар 1510 килограмм я. Еттикъа тонн гаргга дукхагIа я укх шера пачхьалкхенга еннар а. ХIаьта дулх соахкарчул дукхагIа деннад бIаь ворхI тонн.

Республике цIи хеза доярках ба совхоза фермашка къахьегаш. Царех цаI я № 4 йолча ферме болх беш йола Даурбекова Зина. ДIадахача шера хIара ше беттача Iаттагара 4658 килограмм шура яьккхаяр цо. Укх шера нха а дикагIа хьожамаш гойташ къахьег Зинас. Шера планих яккха эзар 2500 килограмм йолаш дIабехача ворхI бетта хIара Iаттагара 3440 килограмм шура яьккхай. ХIаьта укх шера ялх бетта баьча балхах республика доярказта юкъе яьржача социалистически яхье эттара хьалхара моттиг лаьцарах республикански газеташ тIа «ЧIоагIдьча Сийлен улга» тIа я йоакхаш, СССР юрта боахама Министерства юрта боахама болхлой профсоюза ЦК и Сийлен диплом а луш, мехкъе совгIат деннад. Даурбековс ялх лелаю соахка хIара Iаттагара ялх эзар совгIа килограмм шура яьккхача Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза доярказа А. Лысенковайца. Укх шера Зинас ворхI хIара ше хьожача Iаттагара ялх эзар совгIа килограмм шура яккха. ВорхI бетта хьожкамашка хьежача тешаме ала мегаргда сий долча доярна ший декхар кхоачашдергда аьнна.

Доккхий толамаш доахаш къахьег доярказа Дзаурова Мадината, Хабибулаева Нассата, Балхаева Дуге, Кодзоева Хаде, кхыбараша. ХIара Iаттагара шера шоай ликха эза шура яьнихa боала боахк уж а.

Детташ дола доахан кхобаш йиь ферма я цу совхозе. Цар коллективашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле йоахаш хьайоагIа Аушев Iаьлас кулгалду № 3 йола шурий товарни ферма коллектив. ДIабахача ворхI бетта планах дIалла эзар 272 тонн йолаш цар пачхьалкхенна дIаеннай 329 тонн шура. Планал 359 килограмм дукхагIа я цу юкъа фермерча дояркаша хIара Iаттагара яьккхар а.

Толаме къахьег дулха лаьрхIа дола хьайбаш леладераша а. Скотникаш Порисов Даул, Олигов Бекхан, Кодзоев Муса хьожаш долча Iулашкерча хьайбашта клапах кхета дезар 350 грамм долаш хIара дийнахьа 450—500 грамм дозал IотIадеттаду. Дика хьожамаш гойташ къахьег Iаьсашка хьожаш йолча Албакова Райхьанта а. ХIара дийнахьа 350 грамм дозал IотIанхетийташ царна гIулакх ду цу хьинар долча кхалсаго.

Иштта, дерригa шоай низаш торонаш ара а яьха берияте къахьегаш боахк кердача пятилетка хьалхарча шера барте цхьоагIон йола совхоза къахьегамхой.

С. АУШЕВ.

Дерригa шоай низаш оарцагI а даьха хьайбашта доакъар кийчлеш боахк Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза механизатораш.

СУРТА ТIА: совхоза парткома секретарь Гикоев Мовлас карара кара тела цIе вымпел дIалу хьажхIех силос кийчъеча механизатораша юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле лаьцача комбайнера Арсанов Султана (юкъе латтар).

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

СОВГIАТАШ ДIАДАЛАР

Самарадийнахьа НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиуме халкъа унахцIено делгIайоалаяра кхоъ IмтлагIча пятилетка задонеш кхоачаргъеча толамаш дахарах республика медицински болхлой йоакхача группана дIаделар пачхьалкхен совгIаташ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа орденаш медалаш дIаелар НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Бокова.

ДИКА ХОАМАШ

Доккхий социалистически декхараш тIайийцад цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахоша. ХIара бетта шоай декхараш дикка тIехкхоачашдеш хьабоагIа уж. Цудухьа дерригача технико - экономически хьокхамий ворхI бетта план тIехкхоачаш а еш, планал совгIа цар даьккхад 11630 тонн мехкдаьтта, шера тIайийцача декхарех заданел совгIа дикка дезаш хинар 12600 тонн йолча. Цо къаьга хьахьокх шоаш декъа дош кхоачашде уж гарга хилар. Мехкдаьттахоша кхоьй ши миллион киловатт-сахьат гаргга электроэнерги, дукха металл, запасни оатхалаш, кхыяраш. Планал совгIа продукци маьхала яккхарях баь пайда 150 эзар совгIа сом да.

Дика лел цар гIулакхаш август бетта а. Бетта планал совгIа 3900 тонн мехкдаьтта даккха дош деннал цар. Уж шоай деша даьй ба. Июла духхьал хьалхарча шин дийнахьа цар даьккхад планал совгIа 200 тонн мехкдаьтта.

Социалистически яхье аьнгача ерригача бригадаша, цехаша толамца кхоачаши тIехкхоачаши ю мехкдаьтта даккхара пачхьалкхен планин тIайийца декхараши. Цехашта юкъе хадданза хьалха латташ хьабоагIа коммунисташ Демин Валентин Александрович керте латтача № 4 йолча цеха коллектив, Сорокотягин Николай Ивановича кулгалдеча № 1 йолча цеха коллектив. ЙиъладгIа цеха мехкдаьттахоша ер шу доладелча денз заданел совгIа даьккхад 8820 тонн «Iаьрна дошун», хIаьта № 1 йолча цеха коллективо — 1680 совгIа тонн. Из хуа тIайийцача декхарех лаьрхIачул дукха дукхагIа.

Т. АЛЕКСАНДРОВ.

* * *

ДIадахача шера а тIехьаюсаш, пачхьалкхен декхар тIадусаш хинача Нохч-ГIалгIай химически завода коллективо цхьаккха бутт дIабахийтабац цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера тIайийца декхараш тIехкхоачаш ца деш. ВорхI бетта план дикка тIехкхоачаш а я, планагIа лаьрхIачул совгIа цо маьхала яьккхай 165 эзар сома маьха товарни продукци, хIаьта заданел совгIа арахийца валови продукци 212 эзар сом мах болаш я. Къахьегама оасарле лакхъяра задани 3.7 процент тIехкхоачашъяьй завода болхлоша. Духхьал из лакхъяра чотагIа хьалый планал совгIа ара мел хийца продукци.

Завода цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIа укх шера М. Д. Парагульгов керте латтача басараш деча цеха коллектив.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЙОАГIА ЙОАКХО Ю

Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза кхаш леладечари районе хьалхарчарца цхьана чуийца баьлар гурахьа дIадийна хинна ка бола ялат. ХIаьта дерригаш а 1326 гектара тIа дар уж. Дега тоам беш хилар хьувкъам а. ХIара гектара тIера ткъаь итт-итт центнер ялат даьлар, план 36 центнер йолаш.

Ялат сихех цIенск чуийца даккха карагIдалийтар ипатовски методах шерра пайда а эцаш болх геттара. Дика вIаштIехьбаьккха хиина хиларо, комбайнераша, трактористаша, шофераша, ялат чуэцача дакъа лоацаш къыча профессех болча наха шоайла новкъостал деш цхьа барт болаш къахьийта хиларо, социалистически яхь лерттIа вIаштIехьъяьккха хиина хиларо. ХIаьта комбайнерашта юкъе яьржача социалистически яхье котило цхьан агрегата тIа къахьийгачь вежарша МаринчевгIар Александрек Николаек яьккхар. ШIи бIаьи ииийтта гектара тIера 5580 центнер ялат аьрдар цар шинне. Царел дукха тIехьайисанзар Бобровский Викторси Гриценко Михаилел кулгалдьча комбайний экипажаша а. Оасаре балх бе комбайнерашта аьттув луш, хIаьта шоай балха норман дикка тIехкхоачашъеш къахьийтар шофераша Безребров Виктора, Назаров Александра. Виктора, масала, 8310 центнер ялат дIадихьар кхай тIара хьетта, хIаьта Александра — 5226 центнер.

Комбайнерий, трактористий, шоферий балха хьалаш ма хулла дикагIа вIаштIехьдача гIерташ къахьийгар ялат чуэцача дакъа лоацача наьха культурно-бытовой хьалаьна хьажара, хIаьта медицински гIулакх дара, техникага хьажара а ехача ма тоаяра а вIашагIъехна хиннача звеной коллективаша.

Баьнкхача толамах кхоачамбаь Iе дага боацаш хургболча хьувкъама тешаме лард йолла гIерташ къахьегаш ба хIанз колхозхой. Берригa тергам хьажкIашта, коартолашта хий дилара тIабахийтаб. ХIанз из гIулакх ма хулла сихагIа чакх ца доаккхе лерттIа бузаргбац хьажкIий финг. ЗIамига юсаргъя коартолаш. Из кхета а деш ха ца къоасаш дийнахьи буси къахьег хий дулаш боахкачар. Болх догIана хьасане хий деттача 16 агрегаташа бу, — хIаьта цхьайолча моттигашка тIа хецаш а дул хий.

Массарел оасарегIа болх бу догIан хьисапе хий тохаш боахкача трактористаша Сивенков Николай, Ларцев Анатоле, Сальников Владимира, Егоров Григоре. Дийнахьа эттара кIеангагIа шин балха норма еш къахьег царех хIаране.

Хьувкъам алсамбаккхара лоархIаме да шиш хеннахьа зяба лаьтте ахар. Цу хIисапе 30 сантиметр кIоарга оахаш лаьтта тIехьнахьара тIоа кIала бола. Цунца цхьана лаьтта кIала йолх зене йолча садоахкача хIамий личинкаши куколкаши. Цига уж я а йов. ХIаьта лаьтта кIала Iадовнихаш хулаш йола садоахка зене хIамаш лаьтта тIехьнагIа хьатIа а льхе цига йов, е оалхазараша хIалакъю. Зяба ахача лаьтто дикагIа чудуъ хий, цукхагIа Iоаю юртбоахама культураша эша пайдане хIамаш. Цул совгIа цу гIулакхо карагIдоалийт бIаьстанна кхашнара балхаш сихагIа чакхдаха. Цу дерригa вIаштIехьдоалийт хьувкъам кIеангагIа бале 10 — 20 процент алсамбаккха. Из ха а доаш зяба лаьтта ахара къаьста тенчаш тIабохийт оаха кхаба шера. ХIаьта цу лаьтташка дIаюв хьажкIаш, коартолаш, кхыйола культураш дика а хьувкъ.

Укх шера зяба кхо эзар гектар лаьтта аха дезаш за. Цунах 150 аьха даькхал. Цул совгIа 400 гектар лаьтта аьхал гурахье дуа ялат дIалера а.

Лаьтта оахаш боахкарашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха Лыьнв Петри Тормосинов Ивана ва. Шинь ах балха норма ю царех хIаране.

Гурахьа дуа ялат дерригa а эзар гектара тIа хургда. Из дIаде доладара дерригa кийча да, иштта дIадувча боарама лакхача классагIа дIанхоачадаь фу эша удобрена, кхыдар.

ТIехьарча хана люцерна кхеяра специализаци еш хургъя вай республике. ХIаьта тха боахаме из культура 1450 гектара тIа кхеергьа тIадоагIача шера.

Д. ИБРАГИМОВ,
«Путь к коммунизму» колхоза партийни организаце секретарь.

ЛАЬТТАН ЙIОВХАЛ — ХАЛКЪА ГIУЛАКХ ДАРА

«КIоарга йоалла лаьттан йIовхал тахкарех цунах практически пайда эцарен опыти перспективаш» — цу темана хетаяь яр Грознехина СССР газови промышленноста Министерствос аь боахамий кулгалхой, Iилмахой специалистий региональни совещани. Цун балха юкъе дакъа лаьцар «Союзбургаз» яхача объединене, кIоарга йоаллача лаьттан йIовхалах пайда эцара йолча Къулбасседа-Кавказски управлене, «ВНИИгаз» яхача Ставропольски института, Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета, академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института, «Грознефть» объединенс, «СевКавНИПИнефть» яхача института викалаша.

Докладаш еш а хоамаш деш а къамаьлаш дир профессора Г. М. Сухарева, доцента С. П. Власовас, «Старогрознефть» НГДУ начальника К. И. Ивинскс, технически Iилмай доктора В. Н. Майдебора, кIоарга йоаллача лаьттан йIовхалах пайда эцара йолча Къулбасседа Кавказски управлене керттерча геолога Н. Н. Коваленкос, Iилмай кандидаташа Г. П. Волобуева, Ю. С. Теникшева. Совещане балха кулгалдеш вар СССР газови промышленноста министра заместитель М. И. Агапчев.

Къаьстта тергам тIабахийтар геотермальни энергетика дегIайоалаяра а, хIаьта иштта лаьттан кIалхарча дIайхача хих, лаьттан йIовхал кхоарей гонахьара среда лораярей духьа тIоанашка яз юха чу а ухийташ, пайда эцара дешашта а.

Совещане балха юкъе дакъа лоацаш хилар КПСС Нохч - ГIалгIай обкома секретарь В. И. Дмитриенко.

ЯХЬЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

Доккхий социалистически декхараш тIа а ийца, цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера «ХIара балха дийнахьа хьадер дуккагIа хилийта!» яха болам дIаболабьр я «Оргтехника» производственни объединене Грозненски «Электроприбор» завода коллектив. Цу яхьа инициатораша доахача къахьегама толамех лаьца дувцар дийхар оаха завода социалистически яхьа йолча инженерагара Нега Нина Викторовнагара.

— Тха предприяте коллективо цхьаккха бутт дIабахийтабац ше тIайийца социалистически декхараш дикка тIехкхоачаш ца деш, — аьлар цо. Укх шера керттера хьокхам лоархIаш ба тха предприяте нормативно-цIеи продукци арахецарга. Из продукци арахецара ворхI бетта план тIехкхоачаш а яь, планагIа лаьрхIачул совгIа завода болхлоша арахийцай иттаж эзарий сомий маьха продукци. Пачхьалкхен планал совгIа маьхала яьккхай 152 эзар сом мах бола товарни продукци, хIаьта заданел совгIа арахийцай 82 эзар сома маьха валови продукци.

Производства эффективности балха дикали лакхъяра тIагIертта къовсам а лоаттабеш, шоай торонех кхоачамехи биза пайда ийбеча тха предприяте болхлоша къаьстта дика товдаьд укх шера шоай технико - экономически хьокхамаш, яхаш дувц Нина Викторовнас. Къахьегама оасарле лакхъяра задани 101 процент кхоачашъяьй цар. Пачхьалкхен планал совгIа продукци маьхала яккхарах, бийдаш, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоарах, арахецаче продукцега дIабода мах лохбарах ер шу доладелча денз планал совгIа пачхьалкхенна баь пайда 114 эзар сом да.

Уж толамаш доахача хьинаре къахьийгача предприятерча цехех, участкех, бригадех цхьаккха коллектив яц пачхьалкхен плани тIайийца декхараши толамца кхоачаш ца деш. Цо къаьга хьахьокх «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача ростовчаний инициативагIа йола социалистически яхье а укхаза кхетамца вIаштIехьяьккха хилар. Укх шера план 7 ноябрга кхачалецъа кхоачашъяра завода бригадашта юкъе лоаттабеча къовсаме къаьстта дика къахьегама толамаш доахаш хиларца белгалъяьнна я Степанов Виктор Александровиче Мухамудинов Равиля керте латтача штамповщикий - наладчикий сварщикий шин бригада коллективаш. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 130 процентал чухьнахьа кхоачашъяш цар. ХIанз сентябрь бетта календара чотах къахьегаш ба цу бригадай болхлой.

* * *

«Сунжанефть» НГДУ планови отдела инженера Сомик Людмилас хоам беш ма хилара укх шера къаьстта дика вIаштIехьяьккхай мехкдаьттахошта юкъера «ХIара балха дийнахьа хьадер дуккагIа хилийта!» яхача левизагIа йола социалистически яхь. Цунга хьежжа дика да цар доаха производственни толамаш а. Укх август бетта чотах ах эзар гаргга тонн мехкдаьтта, кхо миллиони 650 эзари кубически метр газ йоаккхаш чакхбаьккхар дIабаха ворхI бутт «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Товарни продукци маьхала яккхара пачхьалкхен план 103.4 процент кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа цар маьхала яьккхай 43 эзар сом мах бола продукци. Къахьегама оасарле лакхъяра задани 2.4 процент тIехкхоачашъяьй. Духхьал из лакхъяра чотах даьккхад планал совгIа мел даьккха «Iаьржа дошув». Ше доахаш дола къахьегама толамаш лаьгI ца долийташ дIаболабьб управлене коллективо август бутт а. Хьалхарча ихе ден заданел совгIа цо даьккхад иттаж тоннаш мехкдаьтта.

Ше укх шера тIайийца социалистически декхараш тIехкхоачаш а деш, яхье хьалха латташ хьайоагIарех я Летников Николай кулгалдеча цхьоалагIча цеха коллектив. «Сунжанефть» НГДУ планал совгIа даьккха мехкдаьтта дерригa хIанадац аьнна цо даьккха да.

* * *

Производства эффективности балха дикали лакхъяра шоай ерригa торонаш кхоачамаши оарцагIдаьхад «Терек» яхача Нохч-ГIалгIай мебельно - хьун хIамаш еча производственни объединене шолагIча филиала болхлоша, инженерно - технически болхлоша. Цу даькъе объединене цехашта, филиалашта юкъе яьржача социалистически яхье ер шу доладелча денз хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьабоагIа уж. ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера ворхI бетта йола дерригача технико - экономически хьокхамий пачхьалкхен план хапал дукха хьалха кхоачашъяьй цар. Товарни продукци маьхала яккхара ворхI бетта план 170.5 процент кхоачаш а яь, планагIа лаьрхIачул совгIа филиала коллективо маьхала яьккхай 2280.4 эзар сом мах бола товарни продукци. ХIаьта валови продукци арахецара ворхI бетта задани 188.2 процент кхоачашъяьй. Заданел совгIа арахийцай 1976.4 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци, цу даькъе планал совгIа 1430 совгIа букъбетта кIаьла гIанд я арахецаш.

Социалистически яхье хьалха латташ я Епутаев Виктор, Азерханов Борис, Осмаев Iаьла керте латтача участкай коллективаш Кадеева Марьяс, Юсупова Iайнас, Плотникова Любас кулгалдеча бригадай болхлой.

«ЦЕНТРОСПЕЦСТРОЙ» ТРЕСТА ГРОЗНЕНСКИ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННИ УПРАВЛЕНЕНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Пачхьалкхен плана социалистически декхараши кхоачашдеча доккхий толамаш дахарах Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла СССР Минмонтажспецстроя «Знак Почета» яха орден лелаеча «Центроспецстрой» треста Грозненски специализированни управленена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1981 шу, 6 август.

НОВ. Н. И. ПОЛУСТОВСКЕНА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ГIИШЛОНХО» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

ГIишлош хьалъяра даькъе доккхий гIуллакхаш карагIдувларах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни гIишлонхо» яха сийлен цIи лойла Полустовский Николай Ивановича — Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене специализированни гIишлон-монтажни управлене вокхагIволча балхий производителa.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1981 шу, 6 август.

НОВ. Л. Ч. ДЗЕИТОВАНА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ГIИШЛОНХО» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Республика мехкдаьтта промышленноста объекташ хьалъяра даькъе доккхий гIуллакхаш карагIдувларах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни гIишлонхо» яха сийлен цIи лойла Дзейтова Лейла Чаппаевна — «Малгобекнефть» яхача мехкдаьттеи гази йоаккхача управлене штукатура-маляра.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1981 шу, 6 август.

НН. В. И. БАКУЛЕНКОНА, В. М. БАЧАРОВНА, С. А. МАГОМАДОВНА, Л. Э. ХАСУЕВАНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Пачхьалкхен плани социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Бакуленко Виктор Ивановича — Грозненски ремонтно-механически завода слесара-сборщика.

Бачаров Валерий Михайловича — промыслови геофизика лаьрхIача конструкторско-технологически бюро токара.

Магомадов Салман Абдулаевича — «Севкавнефтегазпереработка» яхача объединене Грозненски газ чакхйоахача завода цеха начальника.

Хасуева Люба Эттиевна — «Грознефть» объединене «Горскнефть» яхача мехкдаьттеи гази йоаккхача управлене мехкдаьттеи гази яккхара йолча оператора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1981 шу, 6 август.

НН. Д. Г. КОРШАКОВНА, В. УЛЬБИЕВАНА, В. Г. ШУМСКЕНА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МЕХКДАЬТТАИ ГАЗОВИ ПРОМЫШЛЕННОСТА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Республика мехкдаьтта промышленноста даькъе доккхий гIуллакхаш карагIдувларах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГIалгIай АССР мехкдаьттаи газови промышленноста заслуженни болхло» яха сийлен цIи лойла:

Коршаков Дмитрий Григорьевича — «Грознефть» объединене «Сунжанефть» яхача мехкдаьттеи гази йоаккхача управлене начальника.

Ульбиева Бучаи — Къулбасседа-Кавказски магистральни мехкдаьтта проводий управлене Ищерская яхача мехкдаьтта чудеттача станце слишнк-разлившика.

Шумский Виталий Григорьевича — «Грознефтегеофизика» яхача тресте Малгобекски промыслово-геофизически экспедице начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1981 шу, 6 август.

НН. В. Н. КОЛЕСНИКОВНА, Ю. А. МИТИНА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ГЕОЛОГ» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Республика мехкдаьтта геологе даькъа доккхий гIуллакхаш карагIдувларах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни геолог» яха сийлен цIи лойла:

Колесников Владимир Николаевича — промыслови геофизика лаьрхIача конструкторско - технологически бюро опытно-методически парте начальника.

Митин Юрий Александровича — «Грознефть» объединене бурув тохара балхий Горячеводски управлене керттерча геолога.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1981 шу, 6 август.

ПАРТЕ ВЕТЕРАНАШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТАШ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Республика общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах, къахьегамхошта коммунистически кхетам луча бераяте болх барах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Гаушус Владимир Михайловича — 1930 шера денз КПСС члена, пенсионера.

Кесиян Гаспар Никитовича — 1930 шера денз КПСС члена, пенсионера.

Сорокин Иван Ивановича — 1929 шера денз КПСС члена, пенсионера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета
Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1981 шу, 6 август.

Цеховн парторганизацешка — отчеташи хоржамаши

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЕЛГА — КОММУНИСТИЙ ДЕКХАР

«Автоспецоборудовани» яхача Грозненски опытно-экспериментальни завода литейни цехе укх деношкахь хиллачу отчетно-хоржамийн собране коммунисташа сагота болаш дийцар болх тоабелга, чурча торонех дикагIа пайда эцилга, къахьегама а пачхьалкхан а дисциплина чIоагIъелга.

— Халкъа боахама плин кхоачашъелга коммунистий керттера декхар да, — аьлар собрание доклад яьча цеховой парторганизаце секретара Н. Я. Доронина.

Литейни цеха партийня организаци йоккха яц, итт коммунистах латт из. Партийни организаци йоккха е зIамига яле а лоархIаме да коммунисташ хьинар долаш, идейни а политически а сакхетам лакха болаш хулилга.

Цехе болх беш вола хIара коммунист партийни декхар долаш ва. ДукхагIчар шоайта тIадиллача гIулакха бехкетоккам кхета а беш, хьинаре къахьег. Шоашкара масал а гойташ производстве хьинаре къахьегаш а общественни балхаца дика дакъа лоацаш ба коммунисташ З. Алиференко, Н. Линь, А. Кравченко, кхыбараш. Берригаш а коммунисташ ба шин лоIамагIа йолча халкъа дружина членаш а. Цехе болх беча коммунисташа къахьегама дисциплина толхаль, шовшкара гIалат далийта моттиг яц. Цхьабакъда, из тоъам болаш дац. Коммунисташ декхарийла ба къахьегама коллектива кхетам бала, коллектива барт тоабе.

— Шоай болх бича бьакъабац коммунисташ, — белгалдаьккхар докладчико. Коллектива хьалхара масса долча хIаман жоп дала декхарийла ба уж. Кховчамбоацараш кIезига дац литейни цеха балха тIа. Масала, чакхдаьннача ах шера литейни цеха болхлоша еррига йоаль ха вIашагIтехача бIаргча 10 ди хул. Цох доала зе кхетадерда укх масалга хьежа. Завода экономисташа лаьрхIача заводе болх беча хIара саго дийнахьа цхьаьнца минут ха йоайича шера цох 3000 сахьат хул. Цу юкъах 18,6 эзар сома продукци арахецар йиш яр.

Къахьегама дисциплина лоха хилар, шеко а йоацаш Iаткъаш да пачхалкхен плаи кхоачашъелга. Из а кхыдола бахьанаш долаш а цеха вIаштIехьдаланзар апрель-май бетта планаш кхоачашъе. Цу шин бетта тIехьайнча коллектив лоархIайннзар ах шера планах а.

Пленс къамаьл даьча коммунистаца дийцар болх тоабелга, шошта тIадиса декхараш кхоачаш а деш, шера план йиза кхоачашъелга.

— ТIехьарча шин бетта планал совгIа продукци арахийцай заводо, — аьлар коммуниста цеха начальника В. Е. Дитчена. Из гIадвуташ гIулакх да. Цунца цхьана са-тайна хила йиш йоацаш дола кхоачамбоацараш а да. Эшачох 15—20 процент мара хьалуш кислород дац, цикловани яра эша тайп-тайпара компоненташ яц, эшаш кхыдар да.

Литейни цеха болх кхыча пехашца нийсбе йиш яц. ЦаI ца тоъаш хилча балха еррига а цикл сон укхаза. Масала, кислород доацаш хилча лийшкаш йов, цунга хьежа берригa а болх саца безаш хул.

Коммунисташа чIоагIа бехк а боаккхаш дийцар болх хийцца дIа ца бохийташ дар. Масала, коммуниста Кравченкос аьлар:

— Оатхалаш хьечул хагагIа да, уж гараша оборудовани вIашагIйоллача дIайохьийтилга. Массехк ди доаккхаш кох гIоалле дIа-са кхайса яьдаш хул уж. Тоаде деза къахьегама хьалаш а. Вентеляце леррIа болх ца бар бахьан долаш цехе кIур латт, хоаш ма дий цо саго деш дола зе кIезига доацилга.

Цул совгIа бе беззача бесса болх бац керттерча технолога отдело а. Цеха технолог массаза участке хила веза. Кийчача продукцега хьежаш а ца вагIаш, брак хургIоацаш хьалхех а сернагIвала декхарийла ва технолог а контролер а. Из цеке деш дац.

Энергетически а материальни а ресурсех дикагIа пайда эцилга, болх беш йолча производствашта реконструкци елга чIоагIа лоархIаме долга белгалдаьккхад КПСС XXVI-ча съезде. Къаьна завод я «Автоспецоборудовани», эггара хьалха болх бе йоланначарех я литейни цех. Дукха да укх цехе хувца, тоаде дезаш, юкъедоаладе деза кердадар. Цхьабакъда, из болх чакхбоаккхилга эсала лел укхаза.

— Кхона къаваллалца литейни цехе болх баьб аз, — аьлар коммуниста И. А. Мартынова.— Завода кулгалхоша цехера оборудовани хувцаргьа яхаш мехка кхыча заводашкара опыт хьаэца дукха вхийтав со. Со хиннав Махачкале, Ростове, Ленинграде, кхыча городашка. Пайда в баргболаш дукха да цу заводий коллективашкара хьаэца мегаргдолаш. Бакъда, хала хьаоц вай кердадар. Директораш каст-каста хувцабеле мара, производство хувцалуш дукха хIама дац. Технически хьалаш тоадара укх пятилетке мел эпа ахча хьахийцад, хьалха санна ледарло ца лелаеш, хIанз бизза пайда эца беза йолча торонех.

Къахьегама овсарле лакхъяра, къахьегама а вахара а хьалаш тоадара тIалеста социал тIаийцар коммунисташа шоай отчетно - хоржамий собране.

М.-В. ЦИЦКИЕВ.

ДУКХА ха йоацаш КПСС Центральни Комитето СССР Министрий Совето тIаийцача соцам тIа белгалдаьккхад мехка материальни ресурсех рационально пайда эца безилга цар кхом белгея. ХIара советски саг декхарийла ва производства бытен рузъяэн кхом бара тIехьарча къовсама юкъе дакъа лоацаш хила, цу дерригача халкъа гIулакха эшийгара доагIар дIадала. Партен правительствам оттадаь гIулакхаш лаьрхIа да бIаьхачи хала дара, доал дара, планировани стимулированеи дукха йола звенош аргаьха товара.

Хьалха латта коллективай цу хьакъехьара опыт хьа а эцаш массанахьа а дIаболабе беза боахама доал дара материальни ресурсаш кхоара.

ЭНЕРГЕ КХОМ БАРА

лораяра, хьурмат дара, къовсам.

Тха «Грозэнерго» яхача системе боккха теркам тIабахийтаб цу гIуламхашта. Доагора-энергетически кхоачамий кхом бара де дезараш белгалдаьхад. Уж кхоачашдара хьадда нах белгалбаьб, ха а оттаьй. Укх дерригача 1981 шера 9895 тони условни доагор кхолара тиъаь итт гIулакх дерга. Царех цхьайтта гIулакх хIанале а даьдаьннад, кхоьлй 6400 тони условни доагор.

Доагор кхоадеш гIулакхаш дешше а электрически энерги кхоара де дезараш къоастадоьд. Укх шера 7385 эзар киловатт-сахьат электрически энерги кхое лерк1. ХIанале кхоьлй 1891 эзар киловатт-сахьат энерги.

ДIаяхийта йовгIача электрически энерги 17700 эзар киловатт-сахьати доагорах 123 гигакалории кхоьлй Нохч-ГIалгIайчен предприятешеи организацешеи шу доладелча дена.

Бакъда, доагора-энергетически ресурсаш кхоара къовсам хила ма боагIара бац заводской районе. Ледара бе цу гIулакха беш бола теркам. Масала шера А. Шериповa цIерагIара Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод, Н. Анисимова цIерагIара Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод, СССР 50 шу дизара цIерагIара Грозненски химически завод санна яраша 2,5 миллион киловатт-сахьат мара электроэнерги кхоац.

«Грозэнерго» энергосбыта инспектораша итт предприяте гучадаьккхар 326 эзар киловатт-сахьат электроэнергии 7732 гигакалори доагори шера зехьа доадеш хилар. Цох Н. Анисимова цIерагIча заводе — 8,1 эзар киловатт-сахьат, СССР 50 шу дизара цIерагIча заводе 10,6 эзар киловатт-сахьат а долаш.

Йоахала конденсат юхаяйтара договорни нормаш цIакхе кхоачашъяц Шериповен Анисимовен цIерагIча заводаша. Царех хьалхарчо 156 эзар тонни шоллагIчо 108 тонни конденсат юхаяйтаац.

В. ГЛАДКОВ,
«Грозэнерго» РЭУ юртарча электрически сетий службе начальник.

КХОАНА — ГIИШЛОНХОЧУН ДИ

ТОЛАМАШЦА — ЦIЕЙГА

Вай мехка цхьанкте город е юрт яц гIишлош ца еш. ХIара шера дукхагIа а хул уж.

Укх тIехьарча шин пятилетке промышленноста предприятеш хьалъеш производства эргальхте тоаеш, нах чубаха цIенош, культура, уьахцIенон, быта учреждешеш, дешара заведенеш, школаш хьалъеш дIадахийтад триллион сомал дукхагIа ахча. Царел хьалха дIададахача Советий Iаьдало, дерригача шерашка дахийтачул 16 процент дукхагIа ахча да из. Кхаь даькъах шин дакъа материальни производства керттера фондаш кердаьхай, городий нах чубаха цIенов фонд 44 процент совгIа лакхъеннай.

Вай мехка хьалхашка латта доккхийи бехктоккамеи декхараш кхоачашдеча кIезига дакъа лацац Нохч-ГIалгIайчен гIишлонхоша а.

ДIаяхача иттлагIча пятилетке республике карадерзадир капитальни вложеней 1,8 миллиард сом ахча. Болх бе йолаялийтай 1 миллиарди 39 миллиони сом мах бола керттера фондаш, 1 миллиони 35 эзари квадратни метр дола нах чубаха цIенош, 37,5 эзар моттиг йола юкъарча образовани школаш, 7 эзар моттиг йола школе даха ха йоацача берий учреждениш хьал а яь, болх бе йолаялийтай. Хьалъяьй итташ культурно-просветительни учреждениш, спортивни сооружениш. Болх бе йолаялийтай 35 совгIа промышленни объект. Дукха болх бу промышленни тIоадалаш цIенъеш, юрта боахама лаьтташка хий дуллаш, ирригационни гIишлош еш. Доахнаш да 43—50 километр хула автонаькъаш хIара шера. Сикъль эргальха тоа а ю, хьал а ю мехкдаьтта чакхдоаха, мехкдаьттен гази йоакха, химически промышленни предприятеш, машинаш ю заводаш, промышленноста кхыдола доакъош, дегIайоалаю гIишлошъю индустри, гIишлош ю материалаш еш йола промышленность. Болх бе йолаялийтай йоалхий дукха хьайбаш леладу комплексаш, кхыйола юрта боахама объекташ.

Берригача советски наха а санна, Нохч-ГIалгIайчен гIишлонхоша чIоагIа рьыза хинна тIаийцар парте XXVI съезда исторически решениш, цу съезде КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева яьча доклада выводаши положенеши.

КПСС XXVI съезда материалаш Iомаеш республика гIишлонхоша могаю парте чурен арахьарен политика, мехка экономически оборонни вна чIоагIбеш цо беш бола болх.

Парте XXVI съезда исторически решениша дог гIоадаьнкха гIишлош еча организацей коллективаш тIерт цхьайттагIча пятилетка хьалхарча шера задании толамца кхоачашъе, керда объекташ болх бе йолаялийта, гIишлош ю материалаш кхом беш дIаяхийта, балха дикал лаккъе, гIишлош сихагIа а дикагIа а хьалъе.

ХIанз республике болх беш я бIаь гаргга Iишлон-монтажни гIишлошъюш организаци. Царех дукхахане дика толам бахьнхаб хIанзле а. ГIишлош хьалъеш эттача социалистически яхье хьалха йолх дикагIйола коллективаш: «Союзпромэкспликаци» яхача треста Грозненски кибальня специализированни управлени, гIишлош еча Нохч-ГIалгIай управлене СМУ-7и СМУ-6и, № 7 йолча треста Грозненски монтажни управлени, «Чечингазстрой» трест.

ГIишлош еча проектни организацей дукхача коллективашта цар шоай вIаланаш социалистически декхараш хьанал хьалха кхоачашдарах КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамоташ еннай, республикански Сийлен улга тIа яьхай.

«Рузкъан дикагIа кхом баро, мехкага долаш долчох биззагIен рациональни пайда эцаро дIадех дукхахача дешай хьакъехьа кердача тайпара гIулакх леладелга», — аьлар новкъоста Л. И. Брежнева.

КПСС XXVI съезда решенешца, новкъоста Л. И. Брежнева указанешца хьалхе а лелаеш гIишлош еча шоаш хьаIоальча опытах шерри пайда эц республика гIишлонхоша.

Республика гIишлош еча подразделенешка дукхагIа хул бригадни методагIа болх беш йола бригадаш. Царех дикагIа и гIишлош еча Нохч-ГIалгIай управлене СМУ-2 йолчара Социалистически Къахьегама Туроала Ш. Хаджиева, СМУ-7 йолчара Ю. Ф. Никишина ПМК-105 йолчара П. П. Черелника кулгаладеш йола бригадаш.

ГIишлош еча дикагIча бригадай опытах пайда а эцаш республика гIишлонхоша укх шера доккхий социалистически декхараш тIаийцад. Планал совгIа 3 миллион сома мах а подрядни балхаш де лерхI, хIаьта шера подрядни балхаш дара задании гIишлош ю товарни продукци арахецара плани 1981 шера 28 декабре кхоачашъе декхар тIаийцад.

Эргальхкха тоаергьа, дегIа а йоалаергьа бригадни хозрасчет. Бригадни подряда методагIа гIишлошъяра монтажни балхаш 40 процент кхоачашдергда, къахьегама овсарле 1 процент лакхъергья, балхаш дарга дIадодар изаала лоххьергья.

ХIанз керттера декхар да тIаийца социалистически декхараш хьадда долча гIулакхашца кхоачашдара эша хьалаш хьахиллийтар.

ДикагIйола опыт — из рузкъа лебадаре, хьадечох кa ялара керттерчарех цхьа бахьан да. Из диццалийта йиш яц гIишлошъечо монтажни организацей, проектни институтий, гIишлош еча индустре кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша. Цу хьакъехьа пайда эца беза хьалхалаттарий хьоккамах, царна карагIдаьннарех.

Шоай профессиональни цIей Нохч-ГIалгIайчен гIишлошъераша белгалдоаккх парте XXVI съезда исторически решенеши цхьайттагIча пятилетка заданеши толамца кхоачашъеш хьалхара мул бахкка.

С. ХАДАШЕВ,
Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета гIишлош еча жилищно-коммунальни боахамеи отделa заведующи.

ХЬАЛХЛЕ — КЪОНАЧА ГIИШЛОНХОШКА

ШоллагIа шу да Урус-Мартане кердача проектах йола вай замай хьашташа дIа ма декхара хургйола 240 унахочоа маьнги чуоттаргболаш больничи комплекс хьалъю. Хургйолча больницаца хьатIаьяй поликлиника, гийн - тайпара тIоина йола дарбай помещенеш. Вай заман медицински оборудованеца кийчъяь республике ше санна кхы йоацаш йоккха дарбай учреждени хургьа йох.

Из доархIаме гIишло хьалъеча шоай берригa гIишлонхой низ а механизаце кхоачам а тIаэзаб генподрядчик йолча «Грозтрубопроводстрой» тресто. Укх шера больница эксплуатаце дIалла кийчъю, гIишлошъяра юхедиса балхаш ах шера дьачунга диллача дукха дац. Шера ворхI бIаь эзар сома гIишлон балхаш де дезача чакхдаьннача укх ах шера диъ бIаь эзар совгIа сома гIишлон - монтажни балхаш даьй комплекс хьалъеча. Иштта тIехккоачашъяьй цар шоай заданеш къахьегама овсарле лакхъяра а, гIишлошъярга дIадодар кIезигдара а, пайда баккхара а хьоккамех. ГIишлон материал, электроэнерги кхоарах пхийтта эзар сом пайда баьб цар.

Треста массехк гIишлон-монтажни управленера гIишлошъераш ба больница хьалъеча къахьегараш. Царна юкъе яьржача социалистически яхье ах шера итогех хьалхе яьккхай Албогачиев Маншарип керте латтача № 2 йолча гIишлон-монтажни управлене комплексни бригадо Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат Апаева Тамара керте латтача № 2 йолча гIишлон-монтажни управлене комсомольско-магирхой бригадо. Цу шин бригада массанел а лакхагIа да къахьегама хьоккамаш.

Шовзткъеи кхоъ сагах латт Албогачиев Маншарип керте вола комплексни бригада. Больничин комплекса нулевой цикла тIара деха укхаза балхаш деш хьайоагIа бригада. Цун коллектив кийнай цу юхаагIа гIишлон пенаш хьалдотташ, лард йоллаш, столярни балхаш деш. ХIанз штукатурни балхаш деш, басараш хьоккаш я бригада. Цун керттера низ — къона гIалгIай мехкарий ба. Царех хIаране укх бригаде Iомаль балха говзалаш я. Массане а шиъ-кхоъ смежни професси я. Эше каменщика, эше столяра, маляра, штукатура балхаш ду хIаране. Цудухьа цхьан минота юхасапац цар болх. Алапеш, балхега хьежжа лакха хул. Юкъера лаьрхIача, командировочни а тIехьа 250 сом алапи нийду хIара саго. Къаьстта болх дика беш хьабоагIа мехкарий Матиева Радимхан, Чаниева Минат, Аушева Довхан, Эсмурзиева Тамара, иштта кхыбараш. Бетт - бетта заданеш 180—200 процент кхоачашъеш дIакъовл цар нарядаш.

Укх объекте кхачале бригадо балхаш даьй республике кхыйола гIишлош хьалъеш. Уж хиннаб МалгIабике больница Грозне № 38 йолча участке школа, техничаски училищана лаьрхIа цIенош деш, нах чубаха цIенош деш.

Бригада коллективаца ба ветеранаш, гIишлонхочун професси говзанчаш. Цар Iомабу бригаде керда хьабаьхна магирхой цIенош хьалдотта, плотника, столяра, маляра, штукатура профессеш карерзайт. Бригадира М. Албогачиева чIоагIа сий а деш цIераш йовх лхелагIа разрядаш йолча плотника Дадуев Зайнде, каменщика Алиев ЮшаIе, Дудаев Абдул-Хажа, Маниев Абдул-Керима, Зязиков Iалихана, кхыбарий.

Кхача, Iера-вахар миштад шун, аьнна аз даьча хаттара бригадира аьлар:

— Тха эла хIама доацаш дерригa дика вIаштIехьдаьккхад треста кулгалхоша. Шиъ штатни повар я бригаде. Уж ба Чаниева Фердовси Эльмурзиева Лемкан. Тхона эпаш дола хIама хьакийчду цар. Цу гIулакха къаьстта кухни а, тхоай столови а я тха. ХIаьта Iеш цIенача общежите да тхо. Балхара чувеча хьажа шийла дикагIа кхы йоацаш телевизор я. Из тхона болх дика барах нийцай. Керда газет, журнал, сакъердама книжка долаш да. Уж а тха мах тела ца безаш лаьрххIа бригадала ледайтад. Цул совгIа, балха мунъача деношка шоай цIагIарбарех бIарг тоха а барзкъа хувца а хIара кIирагIа цIаеха автобус я тха доалахьа. ХIаьта бригадера берригаш а хIана бац аьнна Сурхо тIа, Наьсарен, ВуронIала, Яндаре, иштта гIалгIай кхыча юрташкара ба. Тха Iер-вахара хьаштий иштта дика йоакхо арах бригадера укх массехк шера саг дIакъаьстевац.

Iалаьмате барт тайна я бригада балха а вахаре а. Нийслуш цола дика-во цхьана декъаш, вIаши хьожаш, йоакхо еш хул берригаш а. Цудухьа барт тайнача къахьегамах а дика беркат доал. Даим хьалхайовх цо бригада, моллагIа хьалхашка этта декхараш, мел хала дар аьнна кхоачашде низ дIаккоачийт.

С. ШАДИЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) Матиева Радимхан Чаниева Минати бригадираци Албогачиев Маншарипаца.

В. ДЗИСЯКА сурт.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ИНТЕГРАЦИ БОЛХ БЕШ Я

Интенсивно дегIаахара чотах

Июле итт шу даьннад СЭВ мехкаш - членаша социалистически экономически интеграце Комплексни программа тIаийца. Цига оттадаьча керттерча декхарех цаI — бехк нах кхачанцен промышленность бийдалцен Iалашъяра дукха юртбоахама продукци хаддаза дукхагIа яхар. Из декхар кхоачашдеш СЭВ мехкаш - членаша юртбоахама производствана интенсификаци яра дукхагIа низаш тIаухийт, вешта аьлча лаьтташта комплексни механизаци, автоматизаци, химизаци, мелиораци яра. Iилманеи дикагIча опытаи карагIдаьначох шерра пайда эцара. Цу мероприятешка дIаухийт цар шоай капитальни вложеней доккхагIа дола дакъа. ХIаьта уж дегIаахара динамика иштта я: итт шера Болгаре уж дегIаьккхай 1,4-зза, Венгрей ГДР-еи — 1,1-зза, Кубе — 2,2, МНР 1,3, Польше — 3, Румыне — 2,1, Советски Союзе — 1,8-зза, Чехословаке — 1,7-зза.

Цу тIа капитальни вложенешта структурни хувцамаш хиннад: производства средствашa (машинашеи оборудованеи) лоаца дакъа доккхагIа хиннад. Цар гIо ду къахьегама овсарле айе. Тракторaш 1,3-зза, ялаташ чуэца комбайнаш — 1,1-зза дукхагIа хиннай. Отрасле техника дукхагIа хиларах цхьан трактора кхоача оахаш дола лаьтташ кIезигденнад.

СЭВ мехкашка членашка механизаци дегIайоалаеча лоархIам болаш да трактораши юртбоахама машинаши еча уздацтеи деталашеи унификаци стандартизаци еча вIаши цхьана гIулакхаш леладар. Цу гIулакха лаьрхIа я отраслана комплексни механизаци яра коллективно оттаяь машинай Дукен система. Из бахьан долаш лаьттен хьайбаши лелаяча прогрессивни технологейи машиний системайи ларда тIа индустриальни методаша баьннаб. Укхаза мел цайда боал бIаргаго йиш я укх масалах. Советски Союзе хIанз юкъейоалаеш я ялата лаьрхIа хьажкIаш хьалихера индустриальни система. Из хьанийцай венгерски лаьтталеладераша. Цо традиционни методаца нийсйича гектара тIера 15 центнер хьажкIаш дукхагIа йоахилген продукце единица дIабода къахьегам цкъаи ахази кIезигбелген Iалашду. Вайна гуча тайпара пайда боккха лу.

Социалистически мехкашка юрта боахама интенсификаци яра керттера лостамех цаI ба цунна химизаци елга. ХIаьта эггара хьалха минеральни удобренеши дIанийна хIамаш а хьайбаш а лораду химически средстваши лелаяр. 1980 шера 1970 шераца нийсдича вIаши дIа-юха кхухьийта минеральни удобренеш цаIазa ахази дукхагIа хиннай. СЭВ мехкий - члений Iилмахоштен специалисташен дIайийна хIамаш лораяра средствай ассортимент шеръяра а царех шерра пайда эцара а тIаберлабаь болх бу. Укхаза, къаьстта аьлча, дукха болх бу НРВ, ВНР, ГДР, Куба, ПНР, СРР, ЧССР, СФРЮ чуйоагIача «Интерхима» организацеша. «Интерхимо» хьаю дIайийна хIамаш лораю бIаь совгIа препарат. ЛерхIаш да пхи шу даьлча СЭВ мехкий-члений юрта боахама хьашташ царна лиза Iалашде (шоаш хьаераш а дIа-юха кхухьийташ а лаьрхIача).

СЭВ членаша цхьана къестаду хиш дехкача системаша болх бара, культураша хий дехкара хьисапа, иштта кхыдола дешаш. Цу мероприятех боала пайда мелаб харе тоъам ба. ДIадахача шера СССР-е хиш дехкача лаьтташта тIера лаьтташкара йоахача валови продукцех 34 процент яьккхай аьлча.

Аграрни производствана интенсификаци елга дика Iаьткъад юртбоахама продукци дукхагIа яккхара. ХIаьта СЭВ мехкашка - членашка нах тIаккхетара темпаел сихагIа дегIаьккхай из. 1979 шера отрасле валови продукци 1970 шераца нийсйича лаьттанцаръяр 26 процента хьайбайяр 37 процента дукхагIа хиннай.

Юрта боахама продукци керттерча даькъе дукхагIа хул культурай хьувкъам лакхбара, хьайбашкара йоахха продукци айялара чотах. Нагахьа санна 1951—1955 шерашка ялат юкъера лаьрхIача гектара тIера 9,3 центнер даьнкхадале, 1976—1979 шерашка шозза дукхагIа даьккхад. ТIехьарча даннех СЭВ членаш долча европейски мехкашка Iаттагара 2000 килограммал совгIа шура йоакх, хIаьта ВНР, ГДР, ЧССР — 3000 килограммал совгIа.

СЭВ мехкашка нaха юача продуктай структура тоалуш йоагIа: дукхагIа дуъ дулх, шура, фуаш баьцадаараш, сом, кIезигагIа юъ маькх, хоартол. Прогрессивни тенденцешта дукхагIча даькъе гIо ду 70 шерашка хьахиннача агропромышленни комплекса. Ялатаге диллача дикагIча хьал тIа я СССР, ВНР, СРР, кердача баьцадаарашкен сомаген диллача — НРБ, ВНР, СРР, дулхаген дукха продукташкен диллача — — НРБ, ВНР, ГДР, МНР, СРР, фуашта — НРБ, ВНР, ПНР, ЧССР, шекараи сома — Куба.

ТIаьоагIача итт шера лаьрхIа содружества пачхьалкхенаша отта а яь хIаьл чакхйоахаш а я юрта боахамеи кхачаи промышленностеи вIаши цхьана гIулакхаш леладара лаьрххIа программа.

ВОЛОСОВ Юрий,
юртбоахама Iилмай кандидат.

(АПН).

Шерра социалистически яхь йоржаяьй «Чечингазстрой» треста болхлоша цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера плани тIаийца декхараши ханал хьалха кхоачашдаш. Цу яхье башха - дика производствени толамаш а доахаш, хадданза яхье хьалхалаттарех я Лавренов Павел керте латтача комплексни бригада коллектив. Цхьаккха смена дIаяхийтац цо шин норма 130 процентал чутьнахьа кхоачашъеь. Цу бригаде шин новкъосташта хьоккам телаш къа а тьегаш хьалхашка латта декхараш даим тIехкхоачашдеш ва электросварщик Прихода Владимир. Уж хIана Шалински бройлерни кoа тIарча оалхазарий фабрике хьалъеча газопровод юлаш ба.

СУРТА ТIА: де дезача балхий чертежага хьожаш ба электросварщик В. Прихода, бригадир П. Лавренов, прораб М. Гайсанов.

В. ДЗИСЯКА сурт.

РАЙОНЕ ХЬАЛХАРЧА МОТТИГЕ

Дукха ха яц «Чечелингушвино» объединени чуйоагIаш йола тха гIишлонхой механизированни колонна вIашагIъелла. ХIаьта а дика къахьегама коталопаш йоахаш хьайоагIа тха коллектив.

МагIалбике керда вIашагIъехкача комсаш леласча совхозашта эша гIишлош хьалъяра лаьрхIа я тха коллектив. Укх шера планагIа цхьа миллиони 265 эзари сома мах гIишлош хьалъяра балхаш чакхдаха дезаш дар тхо. Цох кхо дакъа дича, ши дакъа хулаш дола балхаш хIанзлехьа кхоачаьде вIаштIехьдаьннад тха гIишлонхой.

Укх шера хьалъяь а яьха районе комсаш леласраштa оаха дIаеннай тайп-тайпара ворхI объект. «Луч» яхача совхоза комсаш леласраштa хьалдаь а даьккха дIаденнад пхийна фусам йола кхо цIа. Иштта дола ши цIа хьалдаь даьккхад Юкъерча Ачалхечa СССР Конституце цIерагIча совхоза комсаш лелаераштa. Цу тайпара ши цIа хьалдаь доалаш латт «Кавказ» совхозе. ХIанзлехьа хьалъяь яьккхай цу совхозе хьанхарч лелаю керда ферма а.

ХIанз районе чхьагIар даккхара юххьанца комсаш чакхйоаха пункт хьалъеш да тхо. ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шерарча тха вIаьиз юкъе керттера гIишлоаьхIаш я из. Из лоархIаме гIишло а укх шера хьалъьлакха лерхI оаха.

Кхы а доккхагIен лоархIамегIен декхараш да гаргарча шерашка кхоачашде дезаш тха коллектива хьалхашка латтараш. МагIалбикерча совхозашта вахара а культура а гIишлош хьалъярца цхьана тхоай коллектива лерттIа болх бара эша гIирсаш хьалле дезаш да тхо. Цул совгIа оаха лерхI Нохкхача Ачалте тхоашта дечнача лаьтташка доахаи леладу ферма вIашагIйолла а. Цу кердача гIулакха эша гIишлош а оахош хьалъе езаш да тхо. Цо торо лургья мах боацаш гIишлонхошта шура хилийта.

ХIара бетта пачхьалкхен планаш а тIаийца социалистически декхараш а толамца кхоачашдеш хьайоагIа тха гIишлонхой къона коллектив. Овсаре къахьега новкъостал ду гIишлош хьалъеча бригадашта, берригача гIишлонхошта юкъе КПСС XXVI съезда советски наха хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдара тIехьа яьржача социалистически яхьо.

Дикача къахьегама совгIаташца дезду тхо коллективо укх шера гIишлонхочун ЦIей. МагIалбике гIишлош хьалъеча организацешта юкъе дикагIа балха хьоккхамаш а доахаш, тIехкхоачешдаьд тха коллективо ах шера а ворхI бетта а гIишлош хьалъяра балхаш.

Из бахьан долаш МагIалбике гIишлош хьалъеча организацешта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг а КПСС МагIалбика горкомеи халкъа депутатий горсовета исполкомеи карара-кара тела ЦIе байракх а еннай тхона, тха коллектив района Сийлен улга тIа дIа а язъеш.

Хьалхарча толамаш а тха хьаьвалча къахьегама иштта лакха мах баро а дегош уроттадаь кхы а хьинарегIа къахьегаш ба тха гIишлонхой хIанз. Къаьстта дика болх беш хьабоагIа бригадираца А. Чаниева, Х. Гасиева, С. Ялхароева, кхыбараша кулгалдеча бригадашкара гIишлошъераш. Социалистически яхье хьалха латтарий мугIарашка йолаш хьайоагIа тха комплексни бригада коллектив а.

Тахан гIишлонхой ЦIей дездеча дийнахьа аз дег тIара даькъала бувц республикера берригa гIишлонхой, цар советски наха эша гIишлош хьалъеча керда доккхий толамаш дахар а лов сона.

Тхоай механизированни колонна болхлой цIерагIа аз дош лу Коммунистически парте цхьайтталагIча пятилетке советски халкъа хьалхашка оттадаь сийлахьеи бехктоккамеи декхараш толамца кхоачашдара тIехьа хьинар кхо ца деш къахьега.

З. ТОЧИЕВ,
«Чеченингушвино» объединене МагIалбикерча ПМК-4 комплексни бригада бригадир.

ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДИР

Хьалхе дика кийчо яь шиъ ханнахьа дIаболабир тха «Новогрозненский» совхоза къахьегамхоша ялат чуэцара болх. Кхай тIа аральлар йиъ комбайн. Царех шиъ хIаране тIа пхьан дезала нах болаш лелайир. Масала, цхьаннена тIа даси воIой Исмаиловгlар Мохьмален Лечеси къахьийгар, шоллагIчун тIа — вежараша Салуевгlар Сулсен Мохден. Балха нормаш юкъера лаьрхIача 140 — 150 процент кхоачашъеш къахьийгар комбайнеш лелаеш хиннача берригача механизатораша.

Кхай тIара хьатта ялат дIаккухьаш къахьийгача шоферашта юкъе яьржача социалистически яхье Шанпов Батырбекал хьалхавала могаш сагI хилланзар. Цунна, хIаьта комбайнерей Элипханов Альмада, Тимербаев Мовсара, Исмаилов Мохьмада сий деш массехказза письмо дайтар совхозе КПСС Гудермесски горкомои горисполкомои.

Теркам тIабахийта, хIаьта ялат чуэцаш хиннараш геттара раьза болаш чакхдаьккхар каьха балхацаре морально а материально а безам совбаккхара гIулакх. Ялат чуэцаш, из кхай тIара дIаккухьаш, лаьтта чах мукъадоаккхаш, из оахаш, кхы тайша балхаш деш хиннечарна юкъе овсарегIа къахьийгараш белгалбоахар хIара дийнахьа ахчан совгIатаца, цар сийна ераххеца «Молнияш», контора хьалхашка айбора къахьегама Сийлен ЦIе байракх.

Вай меккен доазол дехьеи тIеххьарча хана хиния сакъердаме гIулакхаш дIадоизийташ мукъа болча хана нахаца каст-каста беседаш чакхйоахар агитаторашa: Атаев Хьамида, Байханов Камила, Тевсуев Асланбека. Делкъийга хIама а йиа наха салоIача хана цар самукъадаккхар дукъа дукха дир Суворов-Юртарча культура ЦIен Ибрагимов Ситона кулгалдеча художественни самодеятельноста коллектива а.

Цу дерригие къахьегама овсарле айьча наха, хьалха шоаш лийрхIа хиннача тайпара, итт балха дийнахьа чуйийна дьеккир из бола ялат. Комбайнерашта цу толамга кхача геттара доккха новкъостал дир мехмастерске заведующе Габаев Лече, топливни аппаратура тоаеш волча Курбанов Лемда, сварщика Мажидов Рамзана. Царех хIаранех къахьестта дувца безам ба. Габаев Лечи цхьан хана комбайнер волаш къахьийга ва, хIаьта ялат чуэцаш къахьегача хана шийла нагтахьа вола сагI мара хьалхавоалийташ а хиннавац. Дикача хьехамаца, эше гIулакхаца новкъостал ду цо хIана къонача комбайнерашта керда професси кIоаргагIа Iомае, йоаза. Ялат чуэцача хана халдаьна дехай тIа вар Лечи шийн новкъостаца Курбанов Лемдацеи Мажидов Рамзанацеи. Шоай болх дика Iомабаь болча парча еха моллагIа агрегат цу сахьате тоайора Габаева.

Комбайнераш шоай болх а баь паргIатбаьннаб. Из ала йиш яц Габаевахи цун тIоичеи. Хургболча хьунакъама лард йолаш болх беш йолча техникага хьажа безаш ба уж хIана. ХIаьта гурахьа дув ка бола ялат, доакъаре культураш шийн ханнахьа дIайийна ялар цар балхах тийша а да. Хьалхашка хаттача лекхарех уж лоархIабергхиларах тешаш да тхо — совхоза кулгалхой.

В. ЭДЕРСУЛТАНОВ,
Гудермесски районi «Новогрозненский» совхоза партийни организаце секретарь.

Вахача наха бытовой гIулакхаш дар тоадара тIагIертта наьовсам лоаттабеча Грозненски экспериментально-мебельни фабрика болхлоша шоай хьинари низи кхобац КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра. Цу даькъе яьржача яхье хьалха латт обойни цеха коллектив. ВорхI бетта план эггара хьалха кхоачашйир цо.

Къаьстта дика къахьегаш хиларца белгалбаьнна ба укхазо Чуева Таисия Федоровна, Андриянова Антонина Васильевна, В. Г. Гужева. Кхы дукхха бараш а. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 150 — 170 процент кхоачашъеш ба уж.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) обойщицаш Т. Чуева, В. Гужева, А. Андриянова.

В. ДЗИСЯКА сурт.

АТЕИСТИЧЕСКИ БОЛХ ТОАБЕРГБА

Атеистически кхетам балар наха коммунистически кхетам луча боиххa низ ба. Атеистически пропаганда еггара дика духьалара лекцеш ешар хинна Iац—из да, эггара хьалхи, вай социалистически вахаре хьисап, цох довхна дика гIулаккаш, интернационализма, халкъий доттагIала идеяш дIайовзийтар.

Алхха цу хьакъехьа уйла тIаяххийтар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома X пленуме, белгалдир динах тешара ларда тIа национализма гIулакхаш гучадуалийтара бахьанаш дIадахара наькъаш.

X пленуи хиначул тIехьатIа «Малгобекнефть» НГДУ партийни организаце оттайир коллективера атеистически болх чIоагIагIа бара тIервазь хьалда мероприятеш. Цар тIа лаьрхIа дар интернациональни кхетам дикагIа бала, керда традицеши обрядаши вахара юкъейоалаеш дукхагIа болх бе. Дикка хувцамаш дир дина духьаларча тематиках ешача лекцешта.

Уж мероприятеш чакхйоахаш цехоши партийни организацеша беча балхага хьежача вала мегаргда цхьадола толамаш даьхад аьнна. Масала хьаэцаргъя вай ЦДНТ-2 партийни организаци. Атеистически кхетам баларо коллективе беча балха юкъе кертерча моттигех цаI дIалоац укхааа, хIаьта из комплексатIа а бу. Цу коллективе болх беш ва коммунист Шмелев Н. В. Из балха йоккха стаж йола атеист ва. Атеистически пропаганда шоай цехе яь ца Iеш «Малгобекнефть» НГДУ кхыча цехашка а ю цо.

Управлене бу кхетама болх вIашIехьбоахаш я идеологически балха совет. Цун керте латт парткома член Иванова А. В. Советe я атеистически балха секци.

Партком шая заседанешна хан-ханнахьа къестаду атеистически болх барца дувзаденна дешаш. «ЦДНТ-1, ЖКК коллективашка интернациональни атеистически кхетам баларех» доле дош къоастадеш белгалдир из болх беча карагIдеьннараш. Бакъда, парткома членаша уйла тIаккийтар долаш долча кхоачамбоацарашта, из болх тоабара чакхдаха деза гIулакхаш могадир.

НГДУ хан-ханнахьа чакхйоах идеологически планеркаш, идеологически кадрай совещанеш, пропагандистий, агитаторий, политинформаторий семинараш. Цу дерригие а дикка гIо ду кхетам балара болх комплексно лелабе.

Дукха уйла тIаухийт парткомо къахьегамхой коммунистически мировоззрени хьахилийтара. ХIана НГДУ болх беш 28 лектор ва. 1980 шера цар йийшай 350 лекци. Царех 156 атеистически интернациональни темаех я. Аладоагlа лекторий, докладчикий хьинар айделар, инженерно - технически балхахоша лекционни пропаганде лоаца дакъа шерделар «Култалдеча кадраша лекционни пропаганда еча лоаца дакъеи цох бола цар бехктоккам айбарн» яха дош парткоме дийцачул тIехьагIа.

Цхьабола болх бу керда советски традицеши обрядаши вахара юкъейовлареш, комсомольски хьоалчагIаш ду, производстве хьалха латтараш хестабу. Советски Эскаре болхараш торжественно накъабоах.

ГIалгIайи нохчийи кхалнах тайп - тайпарча общественни организацешта юкъеувз. Цо цар хьинар айду, парна торо лу производстване доал деча дакъа лаца.

ХIаьта а да дувцаш дита йиш яц долаш дола кхоачамбоацараш а. Цхьайола цехоян партийни организацеш кIоаргга хьажац коллективерча дина гIулакхаш леладара хьалага, шудухьа мела бу ди лелабеча нахацара кхетама болх. Цехашка массанахьа а хац шоай коллективе динах тешаш вар малав, дина сектанта дIабетталуш нах бий. Iилман атеизма пропагандистий денхар да уж нах бовза а, царна халахетар а ца деш, шоаш лаьца никъ нийса боацилгах уж дIаккхетабар. Уж хьалкхьбе беза советски патриотизма, социалистически интернационализма, халкъий доттагIала уйла йолаш.

Белгалдаккха доагIа дина гIулакхаш дувцаш наьна меттала лекцеш, докладаш кIезига елга, уж ешача хина моттигера масалаш кIезига кхувлилга.

Уж кхоачамбоацараш дIадахара тIебеизабаь ба хIанз парткома болх.

Ф. АЛБОГАЧИЕВА,
«Малгобекнефть» НГДУ парткома секретарь.

ПЛАНАШИ КАРАГIДАЬННАРАШИ

УНАХЦIЕНО ЛОРАЯРГА ДIАДОХИЙТАР ЛАКХЛУ

Чакхбоалаш латт вай мохк 1982 шера экономически социальни дегIабоалабара план оттаяра беш бола болх. Цу планах дола Закон чIоагIде дезаш да гурахьа хургйолча СССР Лакхехьарча Совета сесси. СССР Лакхехьарча Совета депутата, Союза Совета унахцIено лораяран социальни Iаламиенен йолча Массазарча комиссе секретара Макарова Лидия Алексеевнас АПН корреспондентага хоам бeь ма хиллара, 1982 шере советски наькха могашал лораяра хьожадеш дола паччахьалкхен рузкъа дукхагIа хила деза, хIаьта хетаргахьа 15 миллиард сомал дикка совгIа хила а мег.

УнахцIено лораярга дукхагIа ахча дIадохийтилга эггара хьалха дувзаденна да керда поликлиникаш, больницаш, диспансераш, консультацеш. Iилма - тохкамеи дарбе дареи центраш, санаторно-курортни учреждениеш болх болх бе йолаллариа, керда молкаши медицински техника изделеши карaерзаярца. Цунна цхьана кхы тIа а дIайохийтача средстваша торо лургья болх беш йолча унахцIено лорара учреждений материально - технически база дикка чIоагIъе, дарба дикагIа де, бахача наха юкъе беча профилактически балха боарам айбе.

Цунца дийза Л. А. Макаровас, опыт йолча участкови лоро, Москвая районни поликлиникашка 20 шера унахой тIаийбечо аьлар паччахьалкхено хьожалеш долча ахчанген халкъа унахцIено лорара йолаш йолча торонашкен хьежача бакъахьа да аьнна.

1965 шера, масала, унахцIено лорарая физически культуранеи СССР паччахьалкхен бюджетера дIаделар 6,7 миллиард сом. Болх беш вар 554,2 эзар лор, 1891,8 эзар юкъерча медицински персонала специалист. Вахача хIара 1000 сага лаьрхIача 23,9 лори 72,8 медицински персонала специалисти хул цох. Цу шера 100.000 сагах юкъера лаьрхIача дIалаваь брюшной тифахи паратифахи цамогаш вола сагI — 11, скарлатинах — 230, дифтериях — 2, коклюшах — 82, столбняках — 0,59 ирача полиомиелитах — 0,13, корьях — 922 сагI хилар.

ХIаьта ераш да 1979 шерара даннеш. Хьожадаь ахча — 14,1 миллиард сом. Берригa лораш —980,5 эзар (дунен тIарча лорех кхоалагIа дакъа гаргга), юкъера медицински болхлой—2719,6 эзар сагI. Вешта аьлча хIара 10000 сага 36,3 лор, 102,8 юкъера медицински балхахо кхоач. Вахача 100000 сага лаьрхIача брющни тифа паратифаши хинна — 7, скарлатина — 93, дифтерия — 0,1, коклюш — 10, столбняк — 0,15,ира полиомиелит — 0,06, корь — 145. Цу цифраша тешал ду цхьан хана вала юкъе чIоагIа даьржа хинна инфекционни лазараш кIезиглуш хилара.

Лидия Макаровас белгалдир вай мехка ира миокарда инфарктех хинна нах бераабелга лакхдеииилга. Царех дукхагIбарш болх бе болалу. Профилактически тIахьожам бахача дукхагIча наха лоаттабар бахьан долаш иттоеш эзараш нах онкологически больницашка дарба деш ба, хIаьта иштта лертIа баха а болх бе а болалу.

ТIехьарча 15 шера советски медицина дукха толамаш даьхад дукхача кхыча доакъошка а: лораш Iомабеннаб хьалха цIаккха а хIама гурердоацаши хIама хозаргдоацаши хиначa дукхача наьха бIарга са юхаметтаухаттаде а хIама хазийта а; токсически хIамаех сага биологически среда сорбентий гIоица цIенъяра метод караерзалый, цо торо лу хIара шера дукха эзараш бола нах боврах вIалхарбаха; бIарга халла мара ца гуш дола цIий лела пхаьнаш тега, бер ца хилара цхьайолча формашта дарба де болабеннаб. ХIаьта из цхьайолча больницашка даь ца Iеш шерра лелаеш да.

Вайцига боккха теркам лоаттабу инвалидий унахцIено лорараи уж болх бе могаргдолеш хилийтараи. Инвалидашта дела эша средстваш, эггара хьалха лаьрхIа йола автомашинаш дукхагIа хьаю. Уж царна мах боацаш тел. Кхетадеш да, цу дерригие а дIадех унахцIено лорара тIа-тIа дукхагIа рузнъа хьежалелга.

Бакъда, унахцIено лорарая сриита проблемаш хIана а къоастальац. Эшадаьдац кхераме дукха лазараш, царца дега-пхаьнашта дараш, кхераме дестамаш а долаш. Моттигаш хул цамогаш вар шийна операце е хьожаьча больницера моттиг мукъалларга массехи дийнахьа, нIира хьежаш. ХIаьта а вайна бIартагу уж халонаш вай унахцIено лорара материальни база чIоагI мелу эшаеш латтиага. УнахцIено лорарга хIанз паччахьалкхено дIадохийт мехка бюджета расходи даькъах пхе процентал совгIа. Советски вахара хьисапе башха-дикача овгIонех цаI я из.

СМИРНОВ Евгений. (АПН).

ДОЬЗОЛ ДЕХЬАРА

СРВ. Вьетнаме дукхагIа кулаш боагIа эрсий мотт Iомабераш. Дукха ха йоацаш Москве хиннача 4-ча Дунен халкъашта юкъерча эрсий метта олимпиаде Вьетнама къонача викалаша дика толамаш даьхад. Цар аьлар 3 дошои 2 дотои медалаш.

СУРТА ТIА: олимпиада призераш.

ВИА-ТАСС сурт.

«СИХДАЬ ГЕРЗ ХЬА А ЦА ДЕШ ПЕРЕГОВОРАШ ЕI»

Нитиро Хаталма — доал деча либерально - демократически парте вовзаш вола деятель, кхыча мехкашцарча гIулакхий хьалха хинна министр. Москве 1956 шера цхьана аьча декларацена кулг яздаьча, тIом хиначул тIехьагIарча советско-японски отношеней исторе юхь дIайолаьча премьер - министра воI ва.

— Аз теркам тIабохийташ Iомадир СССР Лакхехьарча Совета тIеххьарча сесси Л. И. Брежнева даь къамьал, хIаьта иштта «Дунен парламенташкеи халкъашкеи» даьча Кхайкарала тенст а, — аьлар цо АПН корреспондентага М. Ефимовга Токио. — Бокъалдар аьлча КПСС XXVI съезда лини логически дIахо ьолга да из. Доккхал де доагIа дунен халкъашта юкъерча кхохкам ирбенначa хана деррига дунен тIа машар лорабара гIулакха иштта-ла бокхха лоархIам бола кхайкарал советски кулгалхоща дарах.

Гуш да стратегически тIема кхоачамаш'а доаув оттадара проблема ядерни паччахьалкхенаша ниг тIабахийтача мара къоасталургйоацилга. ХIаьта моллагIа дола герз дIадаккхара хьакъехьа аьлча, цу гIулакха юкъе ерригача паччахьалкхенаша дакъа лаца деза, — аьнна белгалдаьккхар Нитиро Хатаймас.

Дунен халкъашта юкъе дов хиланза даргдац яха кулгалхой бола мехкаш долаш да. Японе а ба тIема кхоачамаш Iоадара а цу ларда тIа тIема кийчонаш лакхъяра а тIехьара нах. Сона хетачох, бокъонца машар безаш вар конфронтаце новкъа ваха везац. Хьдда чакхдаккха деза ядерни герз дIадаккхара гIулакх. Атома энергех дукхьала маьршача гIулакхашта пайда эца беза.

ЦIаьнха а ях аз советски инициатива хьаллоаш аз. Мелла хьа дале а переговораш е еза, цар мара хьабеллац машарга бода никъ. Со теш СССР Лакхехьарча Совета кхайкарал дукхача парламентерешеи дунен халкъашта юкъерча общественностои чIоагIагIа хьалловцаргхилара.

(АПН).

КАЛЕЙДОСКОП

«КIАН ПИЛ»

Хамбер яха йода кий фордах дIаххетача малхбоален Англе тилад керда тIий аьлар газеташа. Из торжественно хьадийллар 17 июле. Из хьадир ялс шера, цунга дIададахар 91 миллион доллар. ТIаь проекта автораш чIоагIа хьувзабир кертерча даькъе из эшаш дац яхаш. Прессо яздеш махиллара, цу тIаьс цхьаккха а хIама хIаманца дувзац: цига иц йоккхий экономически зонаш а дукха нах баха районаш а.

Бакъда, критикаша хIама хьоадан зар. Хьалхарча кIирагIа цу тIаь тIа гIолла тIехъяьлар 100 машин, машиний даьца хIаране пхьа стерлингий фунт а луш. Цун бахьан да из керда сооружени ше саг хьажа воагIача хIамех цаI хилар — цун пролетех цаI дунен тIа эггара йIаьхагIа я — зал дукхача хинйча наха. Рассел Кларка аьлар, вайна хетачулгаьнна хьакъал долашагIа бераш хилар хьахьокх тха балхо.

ЗАГАЛ ЗАГАЛЦА

МалагIа дам нанен да делкхаш дола эIамига бер соскаца, шурий шушаца, мархIа делла торкаларца саца ца тугаш хилар доваанза? Американски психологаша Рассел Кларкеи Трейс Мартинеи лехай, цар яхачогIа, иштта делхаш дола бер соцадергдола способ. Ше делхаш хилар дIатIаладаьча пленкага ладувгIийта деза цунга.

Бала кхаьтача наха юкъе нийсвелча сагI ше а сагот деш кIаьа хул тохкаш из вывод яьй Iилмахоша. Цар эуэш хиннача нiха юкъе хинад наькхах доахка бераш а. Ховш маларра бер дукхагIча даькъе делх сагI велхаш хьахезача. Шоаш тохкамаш деш лораша пленка тIа дIаяэйир делхача берий оазаш а. ТIехьагIа цар пленкага ладувгIийтар сабарерча а сиха эгIазъухача а берашка. Уж цецбаьлар делхаш дола бер шийн делхара оаз пленка тIара хьахезача, сецача. Даьча тохкамаша хьахьекхар ше Iоаь 20 сахьат даьнначул тIехьагIа бера шийн оаз наьха оазах къоастае ховш хилар. ХIаьта магнитофона тIа дIаяэъяь шоай оаз йовзаш дукхача хинйча наха.

КОРАЯЬЧА ХIАМАН 90 ЭЗАР ШУ ДА

Тотес-Гебирге (Лакхера Австри яха лаьтта) яхача лоамий пхьаи хьагIер чура коральй сого 90 эзар шу хьалха иь кхераи инструмент. Iилмахошта хетачогIа, из мехка территоре тIа кораль эггара дукхагIа теркам тIаоэен лоархIамеи йола, кхерай бIаьшорах дувца хIама я.

Пхи сантиметр йIаьхе йола кура хьисапера инструмент корайир 6 метр шерен 15 метр йIаьхен йолча хьагIер чура хьайбай скелеташтех тIехнаштех юкъера. Iилмахошта хет гаьнарча походашка ухаш черахьаша — неандертальцаша из лелаьй аьнна.

ХIанз из инструмент кораьча чуйнна тохкамаш деш да.

ВIАШИ ХЬИСЛАХЬА ХУРГДА ВАЙ

«Хьислахьал воай вахара правило ергьяй» яха плакаташ Сингапуре хьалтохарца дIайоадаелар хIара шера хулаш йола воча гIулакхашта духьал лоаттабеча къовсама кампани. Статистикас хIама алац 2,3 миллион сагI вахача цу гIейре тIа — паччахьалкхене 1978 шера эггара хьалхара кампани яьча хана деза дика оалалаш хьахинна хиларах. Уж кампанеш ю культура министерствас. бIарчача бетта дIа а хьу. Укх шера къаьстта теркам тIабохийт транспортни средствай водителаш хьислахьа хилари лоалахой лархIаран.

Кампане хьакъехьа арайоахаргья дукха статьяш, дIахьокхарга баркI фильм, литературни художественни конкурсаш хургья. Кампанега хьожаш ба цун бокъонаш телхаерашкара гIол доаккхаш бола, лаьрххIа тIахьожамхой.

(АПН).

САГИ IАЛАМИ

ИССЫК-КУЛЬ ЯХА IАМ: БIАРГАГУРИ ХИЛА ЙИШ ЯЦ АЬННА ХЕТАРИ

Иссык-Куль яха Iам: бIаргагури хила йиш яц аьнна хетари.

Форда хаххалга диллача 1200 метр ухкача Iамашта юкъе Иссык-Куль (1608 м) дIалоца моттиг (6236 кв. км). Къулбехьея Американерча Титикака яхача Iамал тIехьa мара бац, хIаьта кIоаргалга диллача а (700 м) цу чу хий дилларга диллача а цунна нийса дунен тIа кхыбар бац.

Иссык-Куль — перевод йича «бIайха Iам» — ша беш бац. Из тайпа хьал хIанз а хIанад аьнна дашхарга хьежаш да — регионa деррига Iамаш Iай ша беш ма дий. Хеталуш да водолазаш хIанз а кIал ца баьнна 600 — 700 метр кIоаргачарча дIайхача хиша Иссык-Куль «бIоавбу» аьнна.

БIайхача Iамо шийна тIаува шийлача моттигашкара оалхазараш. Iай геттар дукха хул укхаза лебедаш, Iаьржа а кIай а. ХIаьта цох хул бокъонца бола лебединни Iам.

Иссык-Кула чу доагIа 40 гаргга хий, хIаьта ара цхьаккха а далац. БIаьш шераш даьннад из «бух боаца над» царна хьалбиза ца мога. Хьалца бизар-м хIама дацар Iам тIехьагIа хулаш латтилга мара. ТIехьарча 40 шера ши метр лохденнад цу чура хий. Бассейн хьалйиза латтара дош къоастадеш специалисташ лаьрхIад Iам чу хий цхьан боарам тIа лоаттадара миллиард кубически метр гаргга хий эш аьнна. Из цу боараме хилийтара моттигера дукха хий дахьаш а Iам чу ца долхаш а дола хиш цу чу дахийта оттадаьд.

Киргизаша дукха ха хьалха Иссык-Кулах легендаш дийцад. ХIаьта царех цхьанне Iилмахой уйла тIаерзайир цIенхаштта тохкамеш дара. Из легенда сога йийцар Урюкты яхача юртарча 72 шу даьннача манасче (киргизски эпос ювцачо) Коюнтаев Садыка. Дукха ха хьалха хIанз Iам болча хиштай йоккха хоза город. Города доал деш хиннав вънза хан. Дийцавартвоацаш хоза йоI хиннай цун. Корах арахьежача цкъа бIарга ма вай а цунна везавенная хоза дегI-кеп йола, майра чарахь. Бакъде, дe бозам болаш вапар ший йоI къеча сагага дIалла. тIаккха из веэаца йигар вIаьхий а укхаш ца везар а волча. Фу дергда ца хови яр йий гIайгIа. Цу хана цунна гIо дир лаьттои сигаленои. Лаьтта аьга а аьга город ехар, хIаьтта чIоагIа дийлхача догIо хьалйизар город хинна моттиг — хьахилар Iам. Иссык-Кулера хий диро да. Из йий бIаргех яха хий да... Кхы легендаш а я Iама кIал къаьна город я яхаш...

Археологаш бахар легендай «лерах», хIаьта цо уж хин кIал яхача городе а йигар. Iилмахоша VIII-X бIаьшере хинна лерхI из. Малхбоален дукха ха хьалха хиннача цивилизаце центрех цаI а лоархI цох. Кхы а гаьнарча хапара лоамаи чархеи тIара сурташ дика гуш да Ала-Тоо лоамашка.

Иссык-Кулен цун говзхьарча лоамашен дукхача хана деза никъ берий уйла тIаийзай. П. П. Семенов — ТяньШанский — вовзаш вола эрсий Iилмахо дIадахача бIаьшерен юкъ еккъалуш хиннав укхаза. Цо цох аьннад «лай лоамаша дото го беь жIовхьар», хIаьта цу хана бовзаш хиннача Альпашка болча женевски Iамца из нийсбеш Иссык-Куль хозагIа лаьрхIаб.

ХIара шу массаз доал дукхагIа ух укхаза нах. Уж легендашен хозалои тIаэза Iац. Иссык-Кулах Крыми Кавказни дIаяьлча наха йовзаш йола салаIара зона хиннай.

Форда хий, лоамин форда, дарбаи колдаш, минеральни хиш, къулбехьса малх, хьу—цу нагтахьа мара ца нийслуча фактораша хьакхол кхы доаца микроклимат. Iама чура хина да могашалонна чIоагIа эша натрий, кальций, кали, магни, премии, хлор, железа яха тухаш. Укхаза дарба ду нерани системана, гипертонияна, атеросклероза. Лоамая-форда климат дика хул инфаркт миокарда хиннарашта.

ХIанз сезонах Иссык-Куле цхьан ханна салоIаш хул 20 эзар гаргга сагI, хIаьта уж массехказза дукхагIа хилийта лерхIаш да. Из курортни район дегIайоалаяра хьожаяьй дукха средстваш. Проекта хьалхара аргIа 1985 шера хила езаш а 1,2 миллиард сом гаргга мах болаш а я. Курортo дIалоаца еррига моттиг 23 эзар квадратни километр хургья. Района сейсмичность чоте а эцаш хьалдергда дукхазза вIашIардаь цIенош.

Курортни зона комплексно караерзаеш керттера хургда Iалама хозал да толхаяр, фон Iая шен цIена хилийтар. ТIайовгIача хана цунна кхераме хургда аьнна мел хетар тIаэпаш дац. Грузовойи пассажирский транспорт электрически низаца леларгья. Юхаметта а оттаю дукхагIа а хулийт берда йистера хьу.

Иссык-Кула гIулакх деш я гидро-, метеобиологически станцеш. Цига тохкамаш ду Киргизе Iилмахоша. Царга да «Академик Берг», «Гидрометеоролог» яха Iилман кемаш.

Иссык-Куль яха Iам, хоза лоамаш а санна киргизски халкъо доккхал деш ба.

Кадыр МУРКУЛОВ,
АПН корреспондент.
г. Фрунзе.

Афганистана транспортни система толаме болх беш хилар къона республика экономически дегIайоалаяра лоархIамегIа дарех цхьа хIама да. Практически лаьрхIача мехка машинаьакъаш долаш дац, хIаьта дукхагIча даькъе мовхьаш дIа-юха кхухь автотранспорташа. Эггара гаьнагIа йолча районашка бахача наха цунца кхухь шоашта кхачан продукташ, тIадувхаду барзкъ, мехкаьтта продукташ, провинцей центрашка оборудовании машинаши.

Афганистане эггара чIоагIагIа бовзаш бола никъ — Пяндж яхача долача хитIерча Шерхан яхача портаца Кабул вIашагIовзаш а Гиндукуш яхача лоамах тIехбоалаш а бола «Саланг» яха автотрасса ба.

Саланг яхача лоамах тIехбоала никъ балла болабаьб Советски Союзо технически новкъостал а деш 1959 шера. Пхе шера буллаш лаьттаб из. Цу хана деза советски афгански специалисташа IалашдаьΔ из никъ дика лелабелга.

СУРТА ТIА: Саланг яхача перевала юххерча цхьан участке никъ товбеш латт.

Г. НАДЕЖДИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТАХАН—ФИЗКУЛЬТУРНИКА ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ

Ухх сурта тIа Грознерча цхьан стадионе вайна бIаргагу кIаьнкаш тахан къона футболисташ ба, кхозла уж хила тарлу тIоьрска бургаша мастераш.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

КЪОНАЛА, МОГАШАЛА, ХОЗАЛА ЦIЕЙ

ХIара шера физкультурника Ерригсоюзни ди дезду дерригача советски халкъо. Цу дийнахьа стадионашка, спорте майдашка, дворецашка, бассейнашка, велотрекашка, теннисни корташка чекхйоах тайп-тайпара яхьаш. Советски Союзе физически культура къахьегамхойн кхувш йоагIа тIехьен массе а оагIорахьара дегIайоалаяра лоархIамерча средствах цаI лоархI. Партен правительстван советски наьха могашала хаддаза йоакхо еш хилар бахьан долаш физкультурен спорти дIакхоачаш я вай Даьхен хIара гражданинага. ХIина предприятей, учреждений, дешара заведеней физкультура коллективашка да эзараш спортивни гIирсаш. Цига спорта деррига тайпаш Iомаде йиш я. 320 эзарнел дукхагIа физкультурни балхахой ба спорте къахьегаш. Массови физкультурни болама кхы а йоккхагIа торонаш хургья пхьейтталагIча пятилетке. КПСС XXVI съезду декхар оттадаьл мехка физкультурен спорти советски наьха вахаре кхы шерагIа юкъейоалае. ЧIоагIа уйла тIаухийт школе уха а аха ха йоаца а бераш физически чIоагIдара. Массе а оагIорахьара дегIабаьккха коммунизм хьинаре хьалъю. Даьхе майра лораергIола нах кийчбара гIо ду ГТО Ерригсоюзни физкультурни комплексо. ХIара шера 7 шерагара 60 шерага кхаьчача 20 миллион совгIча саго кардерзаю цуи нормативаш. Советски спорта массовость — вай спортсменаша дунен халкъашта юкъерча яхьашка толамаш дахара лерд.

Спорте во толамаш даьхадиц Нохч-ГIалгIайчен физкультурни организацеш а. Областашта, крайшта, автономни республикашта юкъе яьржача социалистически яхье Российски Федераце кхоалагIа моттиг а лькха цунна сийнай РСФСР Спорткомитета Сийлен грамота.

ХIара шера чIоагIлуш хьайоагIа физкультурни спортивни организацей материальни база. Цо торо лу балха стили методаш эргайохаш тове, цунна юкъе тIа-тIа дукхагIа нах оза, дина хьокхамаш даха.

Республике хIинз я йие стадион, 397 футболах ловза аре, 486 баскетбольни, 887 волейбольни майда, кхо бIаьннел совгIа спортивни зал. Цул совгIа болх беш я мен ду кхоъ бассейн, НГIАССР Спорткомитета гимнастически зал. КезенойIам тIарча Олимпийски спортивни базе тренировка еш ба Советски Союза дикагIбола песнаш хьекхараш. Холуш дукхагIа кулаш латт спорт езараш, дикагIа хул цар хьокхамаш. 227000 саг ва ипоозаа а спортивни секцеш на Iомалуш, царна 133000 ГТО значкист, 1404 цхьоалагIча разряда спортсмени мастералла кандидати, СССР спорта 56 мастер ва, дукхагIе хулаш латт дунен халкъашта юкъерча классе СССР спорта мастераш. Уж республике 13 саг ва.

Нохч-ГIалгIайчен спортсменаша беша-дика толамаш лаьхад ерригроссийсни, ерригсоюзни, дунен халкъашта юкъерча яхьашка. Спортивни дунена йовзаш я къоначча турпала, боккхагIчарна юкъерча СССР чемпионен кубок лелвечуш, штангиста Арсамакова Исраила цIи. Тхъеста шу даьнача зIамигача саго, юниорашта юкъе Итале хиннача езача атлетяна дунен чемпионате оттайир дунен кхоъ рекорд 82,5 килограмми дозал долча категоре. Цо дIахьекхар ше низ болашагIа волга.

Доккхал и деш цIераш йоах вай мехка а дунен тIа а бовзаш болча спортсмений Х. Орцуева, А. Бисултанова, Л. Тузниковай, Х. Джабраилова, А. Сайдулаева, У. Мараева, Н. Китаева, И. Бабиной, А. Хамзатовай цIераш. Доккхий спортивни хьокхамаш доахаш советски спорта сий лакхду цар.

Республика доккхал деш я дукхача вай тренерех. Уж ба СССР заслуженни тренер Д. И. Багаев, РСФСР заслуженни тренераш И. А. Кодзоев, Ф. П. Куцель, Р. С. Яковлева, Г. М. Вартанов, С. С. Абдулаев, кхыбараш.

ЧIоагIа хьашт долаш хьеж футбол езараш «Тереко» дечa ловзарашка. ХIанз команда хьалхе латт «А» классе шоллагIча лига мехка хьалхле яьнхара кхоалагIча аона турнирин таблице. Вай тешаш да укх шера из цхьоалагIча лиге эргахиларах. Советски Союзе хьалхле яьнхара толаме ловзаш я маIача наьха волейбольни «А» класса команда. Цун говзал холуш айлу.

Вай командай толамаш дувцаш, дикагIболча спортсмений, тренерий цIераш йоахаш белгал ца бича йиш яц ДСО-и ведомствайн боккха болх. Уж я ДСО «Спартак» (председатель Н. В. Иванов), «Буревестник» (председатель Г. Н. Крикунов), «Труд» (председатель А. Р. Торский), «Динамо» (председатель зам. М. П. Пономарев). Юртарча комитеташта юкъе дикагIъярех я Шалински (председатель С. Борщиков), Грозненски (председатель М. Магомадов), Гудермесски (председатель С. Кахаров).

ГТО Ерригсоюзни комплекс юкъейоалаеча боккха толам баьккиб ДСО «Трудовые резервы» республикански совето (председателя заместитель В. В. Эриванцев). ДIалахача шера итогех цу коллектива елар НГIАССР Министрий Совета карара тела Цlе байракх. РСФСР профтехобразоване спортивни коллективашта юкъе ДСО «Трудовые резервы» яхачоа хьалхара моттиг яккхарагIа иштта хьожаьй ДСО «Трудовые резервы» Российски совета карара кара тела Цlе байракх.

Спортивно-массови болх толам боал ма хила безача боарам тIа къахьегама коллективашка, дохехьарча физкультурни спортивни организацешка дIаоттабаь хилча. Цу тайпара болх дика бу ТЭЦ-2 (методист Б. Бабехин), «Красный молот» заводе (физкультура коллектива председатель В. Тарасенко), «Родина» яхача совхозе (методист В. Аватисов), СГПТУ-2 физкультура преподаватель В. Гладилин). Цу коллективаша чIоагIа уйла тIаухийт спорта дукхагIа нах юкъеозара.

Город Грознех хиннай доккхий спортивни цIейш дIакхухьа арена. Вайцига дIайихьар «А» класса маIача наьха командай волейбола йола РСФСР 35 чемпионат, езача атлетика РСФСР чемпионат, велоспорта-шоссе РСФСР чемпионат, батута тIа кховсабалара йола кIаьнкаштен йиIигаштен юкъера РСФСР хьалхле яккхара цхьа, спортивни гимнастиках йола Россе Къулбехьен яхь. Яхьаша спорт езарашта боккха тоам бир.

ТIехьарча шера вай республике хьахиннай шоай спортивни традицеш. Из я Советски Союза Турпала Х. Нурадилова хетаяь шоай лоIамах кIалтохаргагIа латара Ерригсоюзни турнир. Из хIара шера Грозне чакхйоах. Ларх1аш да Турищева Людмилай — гимнастика грозненски школа хьалхехьечун, СССР, Европа, дунен, Олимпийски ловзарий дукхазза чемпион хинначун призаш яккхара спортивни гимнастиках йола Ерригсоюзни турнир дIаяхьа.

КПСС XXVI съезда материалаш тIа белгалдаьл физически культура бахача наьха, къаьстта берий хIара денначарча вахаре шерра юкъеяха еза аьнна. Уж декхараш толаме кхоачешдара спорткомитет дукхагIа уйла тIаахийта льнай «Кожаный мяч», «Белая ладья», «Старты надежды» яхача Ерригсоюзни ловзарашта, ГТО бераши кхувш боагIараши шерагIа юкъеозара.

Республико комсомольцашен кагирхошен чIоагIа хьинар айденна тIайийнар уж яхьаш вIашагIйоахкара а чакхъяхара а гIулакх. Грозне дIалахача шера дIайихьар «Кожаный мяч» яхача клуба ВЛКСМ ЦК приз яккхара футбола йола Ерригсоюзни яхьий финал. Толамс лайзар Шалински района команда. Цо боккхагIчар групе хьалхара моттиг яьккхар.

Нохч-ГIалгIайчен спортсменаш шоай традиционни цIейна — физкультурника Ерригсоюзни дейна наьхаьаьхкаб дегаш айдениа болаш. Ах шера цар оттаьй 13 дунен рекорд, ерригсоюзни дунен халкъашта юкъерчен яхьашка яьккхай 14 дошо, дото, бронза медалаш.

А. ГУЧИГОВ,
НГIАССР Министрий Советерча физически культуран спортан комитета председателан заместитель.

ТРЕНЕРИ ЦУН КОМАНДЕИ

Вай республике а цул арахье а дика йовзаш я города Аргуна спортсмений цIераш, къаьстта СССР спорта шиъ лоIаме латара мастера Магомадов Асадуллас хьийхарий цIераш.

Цох «Урожай» яхача ДСО республикански совета председателa Дин Михайлович Альтемирова йоах:

— Магомадов Асадулла эгара хьалхарча арганa къонача, низ болча кагийча наьха тренер-педагог ва. Ше Iомаваьча сага карагIаьнна до дог хьоаст цун, цун котъленах шийна толам лерхI цо. ХIаьта иштта йола коталонаш йоах цо Iомабаьраша юртерча кхычa моллагIча а хьехамхочо Iомабаьраша йоахачул дукхагIа.

Бакъда, цхьан хана Магомадова бокхача кIунса тIа иштта доккхий толамаш лахашар, цо спорта мастера цIи йоагIаш лелаяь яле а. Со ала гIерт мехка чемпион хилалзар цох е дунен халкъашта юкъерча йоккхийча турнирашка кот а валанзар из. Иштта дале а...

— Сайна карагIа на дьынараш айса Iомабечарна карагIаьлийта гIерт со, — йоах Асадуллас. — Из сона ду а денпад, аз из де а ду. ТIехьа тIайоагIача хана кхы а доккхагIа хIама ле дага ва со.

100 гергга саг ва цо кулгалдеча секцешка Iомалуш. Уж берригаш а хIана бац аьнна Аргунерча юкъерча школай дешархой ба. Царех дуккхенеша хьалхара призовой моттигаш лаьхай спорта тайп-тайпарча яхьашкеи лоархIамерча турнирашкеи. Царех цхьабарашта къаьстта дагалаттаргIа карара шу. Уж ба укх шера Армянски ССР Арлык яхача городе юрташкарча спортсменаша Советски Союза къонабараша шоай лоIаме латара хьалхара моттиг яккхара юкъе дакъа ловзаш хинна атлеташ.

Цига къаьстта белгалваьлар Абубакаров Руслан. Цига массана латт йоккха говзал гойтар цо, шийна латаш мел хиннар йилачa хавал хьалха эшавеш кот а веилар. 56 килограмм дозал долча категорегIа болча кагийча наха юкъе хьалхара моттиг лаьккхар цо.

Русланах цига лоархIабанзар боалаш бола къона атлеташ Бакура, Фазиеви, Юсупова, Тбилисера Джапаиия, Дагестанера Даудов, кхы дуккхабараш а. Цул совгIа, А. Магомадова кхача ученика Данаев Нажмудина цу йоккхийча спортивни яхьашка кхоалагIа моттиг лаьцар.

ХIанз Магомадов Асадуллай команда кердача турнирашка, спортивни яхьашка кийчлуш я: эгара хьалхарча аргIана «Урожай» яхача общества Центральни Совете хьалхара моттиг яккхара Нохч-ГIалгIайчен сий лораде дезаш я из команда. Из турнир цIенхаштта йола экзамен хургья Магомадов Асадуллас Iомабеча къонача кагийча наха.

Ер заресовка дIайолаеш шийна бахьан доацаш лоаладанзар Д. М. Альтемирова Магомадов Асадуллах из тренер а педагог а ва аьнна дешаш аз на а ва педагог. ХIана аьлча, цо заочни кестеяьккхай Дагестански пачхьалкхен университета физически кхетама факультет.

Ше Iомабераша спортивни арене лоIамаш дахар дагадаьлла из Iеш Асадулла чIоагIа хьож уж цIагIа мишта дел, цар школе мишта деш. Дас санна йоакхо я цо цар.

А. АЛИЕВ.

ДЕГА ХЬЕХАМЦА...

ХIара шера вай республикера а цул арахьара а дукха мехкарий боагIа Грознерча № 12 йолча профессионально-техническа училище мажих яттара говзал Iомае.

Иштта ши шу хьалха 8 класс чакхъяьккхача укхаза деша баха лаьрхIар Дулаева Тамараси Краснодарски ирае яхаш йолча Зеленская Наташаси.

Дешар дIадоладенначa хьалхарча деношка а белгала бар уж, шоаш хержа никъ безарца а дега хьехамца хержа хиларца а.

— Дег чу вурал йос, — йоах мехкарша, — хIетта йистеяьнна йIайха маьхх тхой кулгаша хьаьнта дагадехача.

Маьхх яттара говзал сиха карадерзаяра а салоIа ха бизза пайда эцаш дIаяхьара а мел эшар долаш да училище.

Укхаза болх беш я 7 предметни кружок, художественни самодеятельноста кружокаш, спортивни секцеш, клубаш.

Дулаева Тамара я техническа кхоллама кружока дойкъашхо. Цо дахчан тIа цIерaца доагадеш даьхна сурташ массехназа белгалдаьлад училище хиннача техническа кхоллама выставкай комиссе. Цул совгIа Тамара хиннай группа пенагазета редактор а.

ХIаьта Наташай а кийнад профорга болх дина дIабахьарца шийна организатора говзал хьахьокха.

Ерригача училище а дикагIа яр ала мегаргда цу йаIинташа дийша № 11 группа.

Походах баха бале, урокаш баргIе а маьхх йоттача пешнашта хьалхашка латте цу группера 28 саг цхьан дезале кхийча санна чIоагIа шоайла тIера яр.

ХIанз дийша баьннача тIехьарIа уж дIахьожабаьб вай республикерча тайп-тайпарча маьхкаш хьаеча заводашка. Царех 16 саго болх бергба укх шера болх бе йолалуча № 5 Грознерча маьхк еча заводе. Цу пекарие вокхагIволча инженера Е. Н. Петренна йовзийтай къонача специалисташта ХПА-40, ПХС-25 яха пешкаш, коача дрожь кийчбеш йола цех.

Укхаза я дика гардеробни, душ, парфюмерно-гигиенически цIа. Заводе мел йола оборудовани механизировани а автоматизировани а я.

— Дийшачох тоъам баь Iергбий — теш? — аьнна хет училища выпускникаш.

— Са безам ба Арцавирерча кхачан техникуме дIахо деша, — йоах Н. Зеленская.

Училищацара къасташ царна лов тIехьа тIабоагIараша хьалха деиз шоаш хьаена а чIоагIъенна а традицеш лорадр.

Кердача дешара шеро № 12 йолча Грознерча училище хьазмаргва школаш чакхъяьха 420 кагирхо.

С. ШАХЗАДОВА,
директора дешара — кхетама балхах йола гIонча.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

КУЛЬТУРЕИ ВАХАРИ

ТЕАТРА ЮРТАРА ФИЛИАЛАШ

Тхъо шу да шу традице: Краснодарски крал баха нах каст-каста хул краевой центре суртий галерее е музее, дукхагIча даькъе М. Горьке цIерагIча Краснодарски театр долча хьоашалгIа бахе. ХIаьта деррига из дIадоладелар театро хIара шера станицашка еча гастролашкара. Ерригга декорацеш а берригга актераш а боаш гойтар уж. ТIеьаргIа юкъедоаладир станицашкара дукха нах гулбеле городе театре ахар.

Белгалдаккха дезаш да, цунца, цхьана юрташкара самодеятельни драматически коллективаш а дегIайоагIаш хилар. Царех 50-нех любительски халкъа театраш хилар. Эттара довзашагIдар, — Павловски яхача станицера дар, цун кхьметтел шийн драматургаш а ба. Дика толам боаккхаш Москве даха а хиннад из. Кубански станицашка сел чIоагIа театральни самодеятельность дегIаяра бахьан — городерча театраша юрташка шоай филиалаш хьаеллаш хилар. Из дика гIулакх цига дIадоладьр кхе эгара доккхагIа дола М. Горьке цIерагIа дола театр да.

Театр керттерча режиссера СССР Пачхьалкхен премие лауреата Куликовский Михаила кхетадир юрта гастролаш ярон Краснодаре колхозникаш хьахароп кхоачам ца белга. Цул совгIа, колхозийи совхозийи хьал-торо тоалларо новкъостал дир юрташкара театраш дегIадоалара. Хьаш йола театральни техника, декорацеш, реквизит, музыкальни инструменташ эца, шоай режиссераш, балетмейстераш, музыканташ лелабе. Дукхача боахамашка кьалинр дукха нах чухоаш зрительни залаш йола культура Дворецаш.

Колхозий доккхача культура Дворецашка ший станицарни филиалаш хьайихьлар М. Горьке цIерагIча театро. Тахан ялх я уж. Цхьа бIаь километр Краснодара гонахьа ядача юрташка я уж. Краснодарерча актераша бетта цкъа цу шоай филиалашка хьох спектаклаш, иштта колхозникий аьттув бьылар городе санна шоай станицешка спектаклашка хьажа. Боккъаллар аьлча, станичникий-м краснодарцел цхьа аьттув совгIа ба: театро хIанз ший премьераш городечул хьалхагIа юрташка а ловзайий мара городе гойташ.

Шоай спектаклаш театро дIайолаю спектакла тIа болх беш хиннача режиссера къамьлаца. Цо дувц ший балхах, пьеса авторах цу тIа йовлашаш йолча проблематиках. Из болх чакхбоал хIанз хьежача спектаклах лаьца юртахоша дувцача къамьлаца, цар из спектакль йовлашаш.

— Тха безам ба, город санна юрт а театральни хилийта, зIамига болча хана дена наха тха искусство езаш, цунна тIаьхувш уж кхебе, — йоах театра режиссера Нагли Михаила. — Цу дукха, станицашка оаха гойт берий репертуарера спектаклаш, масала, Пьера Шарля «Иккаш юха цкъ», Родара Джание «Пачхаха лизаш», Киплинг Редьярда «Шийна хеттача бесса ловзаш лийна цкъ», Маршак Самуила «Шийтта бутт» кхывраш.

Колхозникашта хьалхашка каст-каста искусствах лаьца лекцеш еш, беседаш ю актерашеи режиссерашеи. ЛоархIаш я езаш а я артистий кхоллама отчеташ, телевизионни чарна тара йола «Огонекаш». Цхьан цIагIара нах санна гулбенна чаь пела молаш вIашагIбетталу укхаза нах: къахьегама ветеранашта фронтовикашта, къахьегама дезалий династешта, производстве хьалхалаттарашта хетальча цу сайренашка. Цул совгIа, театра режиссер е дикагIа вола актер ва подшефни самодеятельни драматически коллектива массаьара консультант. Юртарча самодеятельноста кулгалхоша хIара шера М. Горьке цIерагIча театра чакхйоаха стажировка.

Соахка шоай юрташка 143 спектаклага хьежар 74 эзар юртахо. Ала доагIа, Краснодаре гастролашка хулача Москверча, Ленинградерча, Киеверча, кхыча городашкарча театраша а шоай цхьадола спектаклаш юрташкарча Дворецашка гойташ хилар.

М. Горьке цIерагIча театрагара из масал хьаллаьца болх беш да хIанз Краснодарски оперетта театр, Армавирен, Майкопере драматически театраш. Иштта, хIанз ирае болх беш я тIъо гаргга йола городерча театрий юрташкара филиалаш.

Юрий ЗЕНЮК,
АПН корреспондент.
Краснодар.

ВАЙНАЬХА БАГАГIБУВЦАМЦАРА

СИГАЛА ГIО ВАЯ

Дийнa кеп этта исха хьавоагIаш ши доттагIа хиннав.

— Сигала гIо вай, сигала! — аьннад дог ураэттача цкъаьне.

— Сигала мишта гIоргда вай, лаьтта а низткъа зара дIа ца дохалуш дола вай? — жоп деннад вокхо.

●

АТАГIА ДIАЯХИЙТА

Городе эгара хьалха трамвай ира яьнна ха хиннай из. Юртаре хьаухача цхьаболча боккхача наха из городе мара на лелига хоаш хиннадав. Иштта цхьан дийнахьа городе вийсвенав хиннав цхьа воккха саг.

— Мича йода е трамвай? — хьаттад цо ше трамвай чу ваьлча.

— ТIабоагIа мах хIабелча хьа безам болча йода. — бегаш баьб цу чу лаьттача цхьан зIамигача саго.

— ХIаьта АтагIа дIаяхийта алал ер. Цига са доттагIа вах, — дехар даьд вокхача саго.

●

ЙОЛА ТУХ СИСКАЛ

Цхьан дийнахьа шийн доттагIана зоахалола ваха хиннав Цаген. Вена дукха ха яле а, хьашийна доа хIама оттадеш хиннадац фусамдаьйоа. Царна везаш хиннадац иа.

— ХIама дергдац, йола тух-сискал оттас, — аьннад Цагена ше вагIача цIагIа фусамдаь йоI чуяьлча.

Дукха ха ялалехьа кхера санна чIоагIа йола сискал я, хьажийа фиг санна доакха йалгаш дола тух а оттадаьд йоIо Цагена хьалхашка.

ХIама ца оалаш саббаре тухи сискали хьа а ийна шийн киса оллай Цагена.

— Хьона бáркал хилда, — аьннад цо. — Дукха ха яр аз сай жена укх тайпара тухи, сискали ца лу. ХIаьта хIанз, цига кхечкаш йолча москала дукхи, къона берхIен, хьалтIамаши хьая со мецвеннав.

Вазаалла москала дукх дие, зоахалол ца дувцаш дIадахав Цаген.

Сай доттагIчунна цу цIагIара йоI я аьнна жоп дехачул бакъахьа хийтар сона сай жена е тухи сискали деча, — яьхад Цагена шийн доттагIчуна.

ДIаяздаьр К. МАРЗИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — Эрсий композиторий произведенеш локх Москверча пачхьалкхен симфонически оркестро.
9.30 — «АБВГДейка».
10.00 — «Лай-йоаной шовнa».
10.30 — «СелаIад». Халкъа творчества телевизионни программай дунен халкъашта юкъера 4-гIа фестиваль. «Мовриве иллеш я халхараш ас».
10.55 — Форма юкъера музей. И. К. Айвазовске суртий галерей дакъхесьа.
11.15 — «Из шоана кулургва» яха къонача изобретателий конкурс.
12.05 — Пачхьалкхен заслуженни Черкасски Украински халкъа хора концерт.
12.00 — «Спортлото». 33-гIа тираж.
12.50 — «ДоттагIал» яха телевизионни журнал.
13.20 — Александр Блока вахарцара «Вечный бой» яха телевизионни фильм.
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — Мультфильмий программа.
15.15 — Тахан физкультурника Ерригсоюзни ди да. СССР спорткомитета председателя С. П. Павлова къамаьл.
15.30 — «Вай спортивни байракхашта кIал» яха концерт.
15.50 — «Канонерскера берши» яха берашта дола фильм.
17.10 — Политически обозревателa В. П. Бекетова беседа.
17.40 — ДIалоьх дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреата В. Ерескоз.
18.00 — «Дийнача хIамай дунен тIа».
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Тбилиси).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Кроссворд». Эстрадни программа.
22.35 — «Кердадараш».
23.00 — Хоккеях болча Европейски чемпионий кубок. ЦСКА (СССР) — «Польдн» (ЧССР). Ишера трансляци.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — Телевизионни документальни фильмай программа.
9.15 — «Индиан вахар».
9.45 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа.
10.20 — «Шахматни школа». Хьалхара передача.
11.00 — «Къонал» яха сгуди.
11.30 — «Горизонт» яха кинокулькманах.
12.15 — Къонача Моароли Мускалийн телевизионни клуб.
13.35 — Ф. Шиллер. Горьке цIерах долча СССР Москвски художественни академически театра «Мария Стюарт» яха фильм-спектакль.
18.15 — Кхоана — гIишлошъечун ди да.
16.40 — ГIишлошъераш шоаш дола концерт.
17.20 — Футболах Нохч-ГIалгIай АССР-е клубий хьалхара моттиг яккха. «Вайнах» — «Спартак». ШоллагIа тайм.
18.05 — Мультфильм.
18.15 — Футболах йола СССР чемпионат. «Торпедо» — «Нефтчи» (Баку). ШоллагIа тайм.
19.00 — «Кинонийсъбара клуб».
20.00 — «Бийса дакъхила хийла шун, бераш».
20.15 — «Умахцlено». Iилман-популярни программа.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Деррига а кхо кIира» яха телевизионни художественни фильм. Хьалхара а шоллагIа а серии.

9 АВГУСТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка е дIаотта».
9.05 — Абхазски АССР халкъарий Пачхьалкхен ансамбла концерт.
9.30 — «Гургалбетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва».
11.00 — «Умахцlено». Iилман-популярни программа.
11.45 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.15 — Доазол лехьарча хьайшийн бIаргашца Советски Союз.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — Л. Украинка. И. Франко цIерах долча Пачхьалкхен академически драматически Украински театра «Кассандра» яха фильм-спектакль.
15.25 — «Коммунисташ» яхача шилланара (Новосибирск) «Дина ниш ю» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
16.00 — «Кинонийсъбара клуб».
17.00 — Тахан гIишлошъечун ди да. Гаьнарча махлбоалена Зоблаьхьи а районашка СССР гIишлошъяьлъеpa министра С. В. Башилова аь беседа.
17.15 — «Тха маврал кIантш». ГIишлошъечун Дениа йола музыкальни программа.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Мультфильмаш.
19.20 — Бони Бэнс яхача квартета иллеш доах. (Япони).
19.50 — Экрана тIа кинокомеди. «Подкидыш» яха художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Футбольни обозрени.
22.05 — «Кинопанорама». 12-гIа Московски дунен халкъашта юкъера кинофестиваль.
23.35 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — ГIишлошъечун Деина долча документальни фильмай программа.
10.00 — «Лай-йоаной шовнa».
10.30 — «АБВГДейка».
11.00 — «СелаIад» халкъа творчества телевизионни программай дунен халкъашта юкъера 4-гIа фестиваль. (Сингапур).
11.25 — «БIаргагушдар — теша лалалар».
12.20 — Н. Осипова цIерах йолча пачхьалкхен академически эрсий халкъа оркестра концерт.
13.10 — «Когало кьакхараш». Фронтовой доттагIий клуб. Iаьржача форда флота ветеранаш вIашагIкхетар.
14.40 — Телевизионни документальни фильмай программа.
15.25 — «Цыганий иллеш а халхараш а». «Ромэн» яхача театра артисташ лакъа ловзаш йола концертни программа.
16.35 — «Култизаний хьагар а кхел а» яха телевизионни дукха серийни художественни фильм. КхоалагIа сери.
18.00 — Регбех йола СССР кубок.
18.40 — А. Кольцова стихех йола романсаш а иллеш а.
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. ЦСКА — СКА (Ростов-на-Дону). Перерыве (19.45) — «Бийса дакъхила хийла шун, бераш».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Декхараш кхоачашдера» яха художественни фильм.

РАДИО

8 АВГУСТ
ФИЗКУЛЬТУРНИКА ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ.

6.40 — КПСС XXVI-ча съезда сецамаш кхоачашдеш. Пионерийн деллара боагIаш бола тераш тIабаккийта». Корреспонденци (нохчий меттала).
6.55 — Музыкальни антракт.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.20 — Передачий программа (гIалгIай меттала).
8.25 — Спортивни Нохч-ГIалгIайче (эрсий меттала).
10.15 — «ЗIокмоза» яха сатирически журнал (нохчий меттала).
10.35 — Музыкальни антракт.
11.00 — Физкультурника Деина хетаяь музыкальни программа (эрсий меттала).
11.40 — «Самукъанерча талгIе тIа» (гIалгIай меттала).
12.30 — Г. Пучков. «Пятигорскера Лермонтова цIа». Очерк (эрсий меттала).
16.00 — «Кавказа Iуйре» яха радиожурнал (эрсий меттала).
18.30 — ГIишлошъерашта дола концерт (гIалгIай меттала).

УКВ

18.00 — «Ашараш а кино ар яха передача.
18.50 — Популярни иллеш.
18.30 — Нохч-ГIалгIай иллараш.
19.12 — Моттигерча композиторий иллеш.

9 АВГУСТ
ГIИШЛОШЪЕЧУН ДИ.

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.15 — Передачий программа (эрсий, нохчий меттала).
8.25 — «Шоана дукхаеза ашараш» (эрсий меттала).
11.15 — ГIишлошъечун Деина хетаяь дезаче лен программа (эрсий меттала).
16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
16.30 — «Школьни глобус» яха радиожурнал (эрсий меттала).
18.00 — Иллеш доттагIал хоршта дола концерт (нохчий меттала).

УКВ

16.00 — Музыкальни передача.
18.35 — Вай гIишлошъерашта дола концерт.
19.57 — Иллеш доах М. Айдамирова.
20.25 — Иллеш, ашараш, халкъара ашараш.

Хоаттам

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбулехьара секунде 3 — 8 метр чIоагIа мух а хьеккаш хилен фегара температура республике 25 — 30, Грозне 28 — 30 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен дозмен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьеккаш хилен фегара температура буйсана 13 — 18, дийнахьа 25 — 30 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

8 АВГУСТ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. Физкультурника Ерригсоюзни Деина хетадаь наха салаIар. 10.00. Болх беш я аттракционаш. Парка радио. 10.00. «Тхо спортсменаш — спорта салтий да» яха радиоконцерт. Спортивни майда. 10.00. Волейболах, теннисах, шахматех, пешкаех йола спортивни яхьаш. Кинолекторий. 16.00. «Физкультура в спорт а — могашал я», — яха лекци. 20.00. Кинофильм. «Олимпиада-80». 18.00. Баьццара театр. Наурановски, Шалински районий художественни самодеятельноста коллективий кхоллама отчеташ.

Химиклаш культура Дворец. 11.00. «Советски Союзе гIулакх ду» яхача подшефни долча тIема дакъа юбилейни цIей. ДоттагIален концерт. 19.00. «Планета» яха ахкан майда. «КхувшбоагIараша бокъонаш телхаяр а царна дукхалара болх дIабахьар а» яха беседа. Милицеберий цIен инспектораца вIашагIкхетар. Тематически кинокъоккхар.

«Ортеханика» объединенс культура Цlа, 11.00. Дешархочун салоIача ден клуб Шахматех а шашкаех а йола турнир. Физкультурника спортивни сайре.

Пролетбоаза цIерагIа культура Цlа. 11.00. Болх беш я аттракционаш. 13.00. Болх беш да «Чебурашка» яха берий кинотеатр. 17.30. «Малара — къизсам» яха кинолектори. 20.00. Болх беш я «Оригинал» яха дискоклуб.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Малковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; беккхохаза секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культуре — 9-24-05; кехаташ — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Малковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувла шинарей, ерей, шоаттен деношка

СФ05260. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Малковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Малковского, 92. Заказ № 2990.